

Fiscalitat dels actius financers de renda variable i de la participació en institucions d'inversió col·lectiva

Juan José Nieto Montero

PID_00235621

Temps de lectura i comprensió: **5 hores**



Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Actius financers de renda variable	7
1.1. Concepte i classes	7
1.2. Tributació	9
1.2.1. En l'impost sobre la renda de les persones físiques	9
1.2.2. En altres impostos	33
2. Institucions d'inversió col·lectiva	50
2.1. Concepte i classes	50
2.2. Tributació	52
2.2.1. En l'impost sobre la renda de les persones físiques	52
2.2.2. En altres impostos	60
Resum	65
Activitats	67
Exercicis d'autoavaluació	67
Solucionari	70
Abreviatures	72
Bibliografia	73

Introducció

Com s'ha indicat en la presentació, el segon mòdul de l'assignatura recull els aspectes tributaris d'altres dos tipus d'operacions financeres: els actius financers de renda variable i la participació en institucions d'inversió col·lectiva (IIC).

Vegeu també

En el glossari teniu les abreviatures i sigles que utilitzem en aquest mòdul.

Els actius de renda variable són actius financers en els quals es desconeix inicialment la rendibilitat que poden produir, i és perfectament possible qualsevol resultat de la inversió, incloent-hi la mateixa pèrdua del capital invertit. Generalment es vincula a la participació en fons propis d'entitats i s'articula a través de mercats organitzats de valors, especialment els borsaris.

Juntament amb aquests, estudiarem les IIC, que són entitats que capten públicament fons, béns o drets per a invertir-los i gestionar-los de manera conjunta en actius financers o no financers, per tal d'obtenir una rendibilitat presumiblement superior a la que s'obtidria en la inversió individual. Els seus tipus bàsics són els fons d'inversió i les societats d'inversió col·lectiva de capital variable (SICAV), sense perjudici d'altres entitats com les societats anònimes cotitzades d'inversió immobiliària (SOCIMI)

Evidentment, totes dues modalitats d'inversió tenen en comú que presenten més incertesa que els instruments de renda fixa i que busquen una rendibilitat més alta. Precisament aquesta cerca de rendibilitat és la que porta al fet que el seu principal aspecte amb vista a la tributació sigui el gravamen de la renda que obtenen els titulars dels actius o els partícips de les IIC, per la qual cosa també, com en el mòdul anterior, estudiarem fonamentalment aquestes figures des de la perspectiva de l'IRPF. A més, la incidència d'altres tributs sobre la renda, sobre el patrimoni i sobre el consum també seran objecte d'anàlisi en cadascuna de les dues modalitats.

Objectius

En aquest mòdul trobareu els materials i les eines bàsiques per a la consecució dels objectius assenyalats en relació amb la tributació dels actius financers de renda variable i les participacions en IIC:

- 1.** Comprendre el concepte i la tipologia bàsica dels actius financers de renda variable.
- 2.** Conèixer la incidència del sistema tributari vigent sobre la rendibilitat obtinguda a través dels actius de renda variable.
- 3.** Analitzar la resta d'aspectes tributaris derivats de la titularitat d'actius de renda variable.
- 4.** Saber en què consisteix la inversió a través d'IIC i quines són les seves característiques i formes bàsiques.
- 5.** Delimitar les conseqüències que té des del punt de vista fiscal l'obtenció de rendes a través de la participació en IIC.
- 6.** Concretar la incidència dels principals impostos sobre la titularitat de participacions en IIC.

1. Actius financers de renda variable

Com hem assenyalat, la primera part del mòdul es dedica als actius financers de renda variable. Amb vista a la seva anàlisi, procedirem en primer lloc a analitzar-ne breument el concepte i les característiques bàsiques i posteriorment ens centrarem en la seva tributació, distingint les conseqüències generades en l'IRPF, d'una banda, i en la resta dels impostos del sistema tributari estatal de l'altra.

1.1. Concepte i classes

Quan parlem d'actius de renda variable ens referim als que no garanteixen la devolució del capital invertit ni la percepció d'una determinada renda, ni en quantia ni en temps. En aquest concepte es poden emmarcar diversos tipus d'actius, si bé el paradigma de la renda variable el constitueixen les accions.

Així, doncs, som davant actius financers que no tenen uns drets de pagament fixos establerts per contracte, per la qual cosa l'inversor no coneix amb certesa els fluxos de diners que rebrà ni el moment en què els rebrà. El concepte de renda variable es basa en l'aleatorietat que té per a l'inversor qualsevol percepció de renda, ja que no té certesa sobre si rebrà dividendes per la seva inversió, si hi haurà o no ampliacions o reduccions de capital o si obtindrà primes per assistència a juntes o no.

Com hem indicat, l'instrument paradigmàtic de la renda variable són les accions o participacions en el capital d'entitats. L'accionista adquireix una part de la titularitat jurídica de l'entitat, la qual cosa li atorga no solament drets de tipus econòmic sinó també drets polítics en l'entitat (dret d'assistència a juntes, a vot, a impugnació d'acords, etc.).

Les accions o participacions poden generar rendiments a l'accionista o partícip de tres maneres diferents:

- Pel cobrament de dividendes. Si la societat obté beneficis pot decidir, o bé mantenir-los com a reserva, o bé distribuir-los en tot o en part entre els seus accionistes o partícips com a remuneració del capital invertit.

- Per plusvàlues. L'accionista o partícip pot transmetre la seva participació en l'empresa i, per la diferència entre el preu de transmissió i el d'adquisició, pot obtenir una plusvàlua o una pèrdua patrimonial.
- Per altres vies, com ara la venda de drets de subscripció en ampliacions de capital, la recepció d'accions totalment o parcialment alliberades, la reducció de capital amb devolució d'aportacions, les primes per assistència a juntes, etc.

En tot cas, com és evident, tant el repartiment de dividendes com el possible valor de transmissió i qualssevol altres imports que pugui percebre el partícip dependran en última instància de l'evolució de l'empresa, que al seu torn en molts casos estarà vinculada a les fluctuacions del mercat. És per aquest component aleatori que es configuren les accions com a renda variable.

Un segon instrument de renda variable són les participacions en IIC, enteses com a mecanismes de col·lectivització de la inversió en actius financers, ja siguin de renda fixa o de renda variable.

Les IIC són bàsicament entitats que es dediquen a captar fons del públic en general i a invertir-los en diversos instruments o mercats, buscant sempre una rendibilitat alta que posteriorment es distribuirà entre els partícips en funció dels resultats col·lectius i de la participació. Les seves inversions es poden fer a tota classe d'actius i mercats, però en la mesura que hi ha un grau d'incertesa en el rendiment, les IIC s'han de qualificar com a mecanismes vinculats a la renda variable.

No obstant això, les seves peculiaritats aconsellen, com hem assenyalat, analitzar-les de manera separada en la segona part d'aquest mòdul.

D'altra banda, al marge de les accions i de les participacions en IIC, hi ha altres productes de renda variable que podem qualificar com a derivats financers. Es tracta de productes en què la rendibilitat es vincula a l'evolució de diferents índexs o a accions o grups d'accions concretes i que en molts casos compleixen funcions garantidores d'inversions. Aquests productes sí que tenen venciment, al contrari que les accions, que tenen un caràcter indefinit com a inversió.

Exemples

Ens estem referint a futurs, *forwards*, opcions, *swaps*, etc. Aquestes diferències conceptuals aconsellen analitzar-los de manera separada. Els estudiarem en el mòdul 3.

Finalment, no hem d'oblidar que hi ha productes mixtos amb característiques de la renda fixa i de la variable i que ja han estat estudiats en el mòdul anterior, com és el cas de les participacions preferents.

1.2. Tributació

Com hem anunciat, l'anàlisi de la tributació dels actius de renda variable la farem separant el seu tractament en l'IRPF dels altres tributs.

1.2.1. En l'impost sobre la renda de les persones físiques

A l'hora de qualificar en el marc de l'IRPF les rendes obtingudes pels titulars d'instruments de renda variable, n'hem de distingir les tipologies bàsiques. Així, d'una banda, tindrem els dividendes derivats de la condició d'accionista o partícip; d'altra banda, les eventuais plusvàlues obtingudes en la transmissió de les accions, i, finalment, altres drets de contingut econòmic derivats de la condició de soci.

No obstant això, a diferència del que passava en els títols de renda fixa, en què totes les rendes es qualificaven com a rendiments del capital mobiliari, en les accions i participacions es qualifiquen com a guanys o pèrdues patrimonials les derivades de la seva transmissió i com a rendiments del capital mobiliari els restants que produeixin aquests títols.

En efecte, la LIRPF (art. 25.1 LIRPF) configura com a rendiments del capital mobiliari els obtinguts per la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitat, ja siguin dineraris o en espècie, i incloent-hi de manera expressa:

- a) Els dividendes, les primes d'assistència a juntes i les participacions en els beneficis de qualsevol tipus d'entitat.
- b) Els rendiments procedents de qualsevol classe d'actius que, estatutàriament o per decisió dels òrgans socials, facultin per a participar en els beneficis, vendes, operacions, ingressos o conceptes anàlegs d'una entitat per una causa diferent de la remuneració del treball personal. S'exceptuen d'aquesta consideració els supòsits de lliurament d'accions alliberades.
- c) Els rendiments que es derivin de la constitució o cessió de drets o facultats d'ús o gaudi, independentment de la seva denominació o naturalesa, sobre els valors o participacions que representin la participació en els fons propis de l'entitat.
- d) Qualsevol altra utilitat procedent d'una entitat per la condició de soci, accionista, associat o partícip.
- e) La distribució de la prima d'emissió d'accions o participacions. En relació amb la prima d'emissió d'accions o participacions, la regla general, aplicable als valors negociats en mercats oficials estableix que l'import obtingut minori

–fins a la seva anul·lació– el valor d'adquisició de les accions o participacions afectades i se sotmeti a tributació com a rendiment del capital mobiliari només l'excés que en pugui resultar.

Obligacions d'informació

Per a les entitats que distribueixin prima d'emissió o redueixin capital amb devolució d'aportacions, en relació amb les distribucions efectuades no sotmeses a retenció, l'art. 105.2.f LIRPF preveu una obligació d'informació específica.

Prima d'emissió de valors no cotitzats

No obstant això, des de la reforma de 2014, s'ha modificat aquesta situació en relació amb els supòsits de distribució de la prima d'emissió corresponent a valors no admesos a negociació en mercats oficials. Així, en aquests casos es considera rendiment del capital mobiliari l'import obtingut amb el límit de la diferència positiva entre el valor dels fons propis de les accions o participacions corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de la distribució de la prima (minorat en l'import dels beneficis repartits abans de la data de la distribució de les primes i l'import de les reserves legalment indisponibles incloses en aquests fons propis) i el seu valor d'adquisició. L'excés sobre el límit esmentat minora el valor d'adquisició de les accions o participacions d'acord amb la regla general.

Si per aplicació d'aquesta norma es determina l'existència de rendiments del capital mobiliari i amb posterioritat el contribuent obté dividendes o participacions en beneficis de la mateixa entitat en relació amb accions o participacions que hagin romàs en el seu patrimoni des de la distribució de la prima d'emissió, l'import d'aquests minora el valor d'adquisició d'aquestes, amb el límit dels rendiments del capital mobiliari prèviament computats pel repartiment de la prima d'emissió, i s'evita així la doble imposició.

Un tractament similar al de les primes d'emissió s'aplica a les reduccions de capital, a través de la configuració d'aquests supòsits com a exclosos de tributació en els guanys patrimonials, com assenyalarem en el lloc oportú (art. 33.3.a LIRPF).

Els dividendes i altres rendiments del capital mobiliari es computen pel seu import íntegre (si fossin lliurats en espècie, pel seu valor incrementat en l'import de l'ingrés a compte). Sobre aquest import es poden deduir les despeses d'administració i dipòsit dels valors, d'acord amb el que estableix la normativa vigent, ja que tenen la consideració de servei auxiliar en la inversió (art. 141 TRLMV). Com passava en la renda fixa, en aquest cas no és procedent la pràctica de reducció per irregularitat de la renda.

Els rendiments determinats així s'integren en la renda de l'estalvi i es compensen amb les formes i límits establerts per a aquestes rendes.

La segona de les rendes que es podrien derivar de la titularitat d'instruments de renda fixa és el guany o pèrdua patrimonial que es posa de manifest en ocasió de la seva transmissió. Aquest guany o pèrdua, com que procedeix de la transmissió d'elements patrimonials, també s'integra en la renda de l'estalvi del contribuent.

En l'IRPF es configuren com a guanys o pèrdues patrimonials les variacions en el valor del patrimoni del contribuent que es posin de manifest en ocasió de qualsevol alteració en la composició d'aquell, tret que la llei els qualifiqui com a rendiments.

Una vegada establert el concepte, s'ha de començar delimitant supòsits exclosos de tributació per aquest. Sobre aquest tema interessa destacar la inexistència de guany o pèrdua patrimonial en les reduccions de capital i la no-consideració a efectes fiscals d'algunes pèrdues obtingudes en la negociació de valors.

Així, s'entén que no hi ha guany o pèrdua patrimonial en **les reduccions de capital**, amb les regles següents:

- Quan la reducció de capital, sigui quina sigui la seva finalitat, impliqui l'amortització de valors o participacions, es consideren amortitzades les adquirides en primer lloc i el seu valor d'adquisició s'ha de distribuir proporcionalment entre la resta de valors homogenis que romanguin en el patrimoni del contribuent (art. 33.3.a LIRPF).
- Quan la reducció de capital no afecti de la mateixa manera tots els valors o participacions propietat del contribuent, s'entén referida a les adquirides en primer lloc.
- Quan la reducció de capital tingui com a finalitat la devolució d'aportacions, l'import d'aquesta o el valor normal de mercat dels béns o drets percebuts minora el valor d'adquisició dels valors o participacions afectats, amb les mateixes regles d'imputació, fins a la seva anul·lació. L'excés que en pugui resultar s'integra com a rendiment del capital mobiliari procedent de la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitat, en la forma prevista per a la distribució de la prima d'emissió.
- Si la reducció de capital procedeix de beneficis no distribuïts, la totalitat de les quantitats percebudes per aquest concepte tributa com a rendiment del capital mobiliari. A aquests efectes, es considera que les reduccions de capital, sigui quina sigui la seva finalitat, afecten en primer lloc la part del capital social que no provengui de beneficis no distribuïts, fins a la seva anul·lació.

No obstant això, en el cas de reduccions de capital **que tinguin com a finalitat la devolució d'aportacions** i que no provenguin de beneficis no distribuïts, sempre que corresponguin a **valors no admesos a negociació** en mercats organitzats, quan la diferència entre el valor dels fons propis de les accions o participacions corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de la reducció de capital (minorat en l'import dels beneficis repartits abans de la data

de la reducció de capital i procedents de reserves incloses en els fons propis i en l'import de les reserves legalment indisponibles incloses en els fons propis que s'hagin generat després de l'adquisició de les accions o participacions) i el seu valor d'adquisició sigui positiu, l'import obtingut o el valor normal de mercat dels béns o drets rebuts es considera rendiment del capital mobiliari amb el límit de l'aquesta diferència positiva. L'excés minora el valor d'adquisició de les accions o participacions.

En aquest cas, i a l'efecte d'eliminar la doble imposició, quan s'hagin obtingut rendiments de capital mobiliari i posteriorment s'obtinguin dividendes o participacions en beneficis de la mateixa entitat en relació amb títols que hagin romàs en el patrimoni del contribuïent des de la reducció de capital, el seu import minora el valor d'adquisició d'aquests títols amb el límit del rendiment de capital mobiliari computat quan es va efectuar la reducció de capital amb devolució d'aportacions.

D'altra banda, hi ha determinades pèrdues patrimonials que no es prenen en consideració en el moment que es produeixen, sinó que són diferides en la tributació del contribuïent. Es tracta de casos en què es pretén evitar la generació fictícia de pèrdues sense que realment hi hagi una alteració en la composició del patrimoni del subjecte.

Es tracta del supòsit en què el contribuïent obté una pèrdua patrimonial en la transmissió de valors i en un període de temps proper a la transmissió adquireix valors homogenis als transmesos. La conseqüència tributària és que la pèrdua patrimonial no es computa en el moment que es produeix, sinó que s'integra en la base imposable del contribuïent a mesura que es transmeten els valors o participacions que romanen en el seu patrimoni. A l'efecte d'aplicació d'aquesta norma (art. 33.5.f i g LIRPF), es distingeix entre el següent:

- Si la pèrdua deriva de la transmissió de valors o participacions admesos a negociació en mercats secundaris oficials de valors, el termini anterior o posterior en què s'ha de produir la compra de valors homogenis és de dos mesos.
- Si la pèrdua deriva, per contra, de la transmissió de valors no cotitzats en aquests mercats, el termini s'eleva a un any.

Exemple

La Luisa ha venut al febrer de 2016 2.000 accions d'una entitat cotitzada per 4.400 euros. Com que les havia comprat el gener de 2015 per 5.000 euros, s'ha produït una pèrdua patrimonial de 600 euros. Però com que la Luisa va comprar al març de 2016 altres 2.000 accions de la mateixa entitat, per 4.400 euros, aquesta pèrdua no es pot computar. No obstant això, al novembre de 2016 torna a vendre les accions per 5.100 euros i obté un guany de 700 euros. Aquest guany sí que s'integraria en la base imposable i es compensaria amb la pèrdua patrimonial anterior, per la qual cosa tributaria per un import de 100 euros.

Ja entrant en l'àmbit concret dels guanys o pèrdues patrimonials, hem d'atendre les seves regles de valoració. Més enllà de la regla general de valoració (que en el supòsit de transmissió onerosa o lucrativa es realitza per la diferència entre els valors d'adquisició i transmissió dels elements patrimonials, art. 34.1 LIRPF), hi ha normes específiques per als supòsits que ens ocupen:

Quan l'alteració en el valor del patrimoni procedeixi de la transmissió a títol oneros de valors admesos a negociació en algun dels mercats regulats de valors i representatius de la participació en fons propis de societats o entitats, el guany o pèrdua es computa per la diferència entre el seu valor d'adquisició i el valor de transmissió, determinat per la seva cotització en aquests mercats en la data en què es produeixi aquella o pel preu pactat quan sigui superior a la cotització (art. 37.1.a LIRPF).

Variacions del valor d'adquisició

El valor d'adquisició aplicable és objecte de modificació en el cas d'ampliacions de capital mitjançant l'emissió de noves accions per mitjà de l'increment del nominal; en aquest cas es pren el valor incrementat, si bé s'ha de tenir en compte la data de l'adquisició original.

També s'ha de variar el valor, en aquest cas minorant-lo en els supòsits d'obtenció de descomptes o bons de fidelització amb efectes posteriors a l'adquisició.

En la normativa anterior l'import de la transmissió de drets de subscripció procedents de valors admesos a negociació reduïa el valor d'adquisició dels títols dels quals procedien. Només si l'import obtingut en la seva transmissió arribava a ser superior al valor d'adquisició dels valors dels quals procedien aquests drets la diferència es considerava guany patrimonial i, en el moment de transmissió del títol del qual procedien el valor d'adquisició d'aquest seria zero.

No obstant això, la reforma introduïda el 2014, si bé amb entrada en vigor l'1 de gener de 2017, estableix que l'import obtingut per la transmissió dels drets de subscripció procedents de valors admesos a negociació té la consideració de guany patrimonial sotmès a retenció pel transmissor en el període impositiu en què es produeixi la transmissió, en lloc de la regla de minoració del cost, amb la qual cosa el guany patrimonial es diferia al moment de la transmissió dels valors. Així es produeix una equiparació plena a aquests efectes amb els valors no cotitzats i se simplifica una norma el control de la qual era especialment difícil.

No obstant això, s'ha previst un règim transitori (DT 29a. LIRPF, també amb entrada en vigor l'1 de gener de 2017) per als contribuents que transmetin accions de les quals es van vendre drets de subscripció abans de l'entrada en vigor de la modificació i en conseqüència no hagin tributat com a guany patrimonial, de manera que el seu import es minora del cost d'adquisició de les accions de les quals procedeixin els drets transmesos.

Tingueu-ho en compte

En les transmissions de drets de subscripció, estan obligats a retenir o ingressar a compte per aquest impost l'entitat depositària i, si no, l'intermediari financer o el fedatari públic que hagi intervingut en la transmissió (art. 100.1 LIRPF).

Per contra, si l'alteració patrimonial procedeix d'una transmissió a títol oneros de valors no admesos a negociació en algun dels mercats regulats de valors i representatius de la participació en fons propis de societats o entitats, el guany o pèrdua es computa per la diferència entre el seu valor d'adquisició i el valor de transmissió (art. 37.1.b LIRPF).

No obstant això, per a evitar maniobres elusives, s'estableix que, excepte prova que l'import efectivament satisfet es correspon amb el que haurien convingut parts independents en condicions normals de mercat, el valor de transmissió no pot ser inferior al més alt de dos:

- El valor del patrimoni net que correspongui als valors transmesos resultant del balanç corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de la meritació de l'impost.
- El que resulti de capitalitzar al tipus del 20% la mitjana dels resultats dels tres exercicis socials tancats abans de la data de la meritació de l'impost. A aquest últim efecte, es computen com a beneficis els dividends distribuïts i les assignacions a reserves, excloses les de regularització o d'actualització de balanços.

Tingueu-ho en compte

El valor de transmissió així calculat s'ha de tenir en compte per a determinar el valor d'adquisició dels valors o participacions que correspongui a l'adquirent.

Com hem indicat, l'import obtingut per la transmissió de drets de subscripció procedents d'aquests valors té la consideració de guany patrimonial per al transmissor en el període impositiu en què es produeixi la transmissió esmentada.

Drets de subscripció de valors en procés de convertir-se en negociats

En la reforma de 2014 es va eliminar, lògicament, la regla en virtut de la qual, quan es transmetien drets de subscripció de valors no negociats però que estaven en procés de convertir-se en valors negociats, la seva transmissió no generava guany de patrimoni sinó que minorava el valor d'adquisició del títol (si bé l'entrada en vigor d'aquesta norma es va posposar a l'1 de gener de 2017).

A l'efecte de determinar l'antiguitat de la titularitat, tant si es tracta de títols cotitzats com si no, s'ha de tenir en compte que és aplicable el mètode comptable *first in, first out* (FIFO), de manera que quan hi hagi valors homogenis es considera que els transmesos pel contribuïent són els que va adquirir en primer lloc.

En relació amb la determinació de l'import del guany o pèrdua patrimonial és molt important atendre el règim legal establert per als supòsits de lliurament d'accions alliberades, el règim de les quals és comú per a les entitats cotitzades i per a les no cotitzades.

En aquest sentit s'han de distingir dos supòsits:

- Si es tracta d'accions parcialment alliberades, el seu valor d'adquisició és l'import realment satisfet pel contribuent i el moment temporal d'aquesta adquisició és el que es tingui en compte a l'efecte de l'antiguitat de la titularitat. En aquest cas, doncs, no hi ha cap conseqüència tributària per al contribuent, ja que en el moment de l'alienació de títols els nous i els vells tenen valors i dates d'adquisició diferenciats.
- Si es tracta d'accions totalment alliberades, es procedeix a repartir el valor d'adquisició dels títols nous i dels antics entre el nombre total de títols de què disposi el contribuent, i es pren també en consideració com a moment d'adquisició de tots els títols el de l'adquisició dels títols originaris (art. 37.2 LIRPF). En aquest cas sí que hi ha una conseqüència tributària per al contribuent, ja que el repartiment del valor dels títols implica un guany patrimonial més important en el moment de la seva transmissió, per la qual cosa realment el lliurament d'accions totalment alliberades implica un guany patrimonial amb tributació diferida.

Exemple

L'Agustín adquireix, l'1 de gener de 2016, 500 accions de la societat La Fresca, SA, per un import unitari de 9,60 euros. El 12 de maig la societat li lliura 100 accions totalment alliberades. El 20 d'octubre adquireix unes altres 100 accions, aquestes parcialment alliberades, a un import unitari de 4 euros. Finalment, el 28 de desembre ven 650 accions a un preu de 9 euros l'acció.

En relació amb el lliurament d'accions totalment alliberades, es produeix com a conseqüència un reajustament del valor d'adquisició, i el valor d'adquisició dels títols nous i dels antics es reparteix entre el nombre total de títols de què disposi el contribuent. Així, l'import d'adquisició de les accions de gener va ser de 4.800 euros (500 x 9,60). Aquest import ara s'ha de repartir no entre 500 sinó entre 600 accions. Això llançarà un preu d'adquisició de totes les accions de 8 euros i es considerarà com a data d'adquisició (per les 600 accions) la de l'1 de gener.

L'adquisició de les accions parcialment alliberades no planteja més problema de reajustament. S'entenen adquirides el 20 d'octubre i per un valor de 4 euros.

En relació amb la venda de desembre, hem de considerar que, com que no es van vendre totes les accions, s'entén que transmet abans les adquirides en primer lloc, per la qual cosa vendrà les 500 originals, les 100 totalment alliberades i 50 de les parcialment alliberades. D'aquesta manera, el guany patrimonial és:

- $(600 \times 9) - (600 \times 8) = 5.400 - 4.800 = 600$ euros, pel que fa a les primeres accions.
- $(50 \times 9) - (50 \times 4) = 450 - 200 = 250$ euros, per les parcialment alliberades.

Per tant, integrarà un guany patrimonial de 850 euros per l'operació.

Hem de tenir en compte que si els títols de la transmissió de què es tracta es van adquirir a través d'una aportació no dinerària, el seu valor d'adquisició estarà determinat per la regla específica per a la determinació dels guanys o pèrdues produïts en aquests supòsits.

En aquests casos el guany o pèrdua es determina per la diferència entre el valor d'adquisició dels béns o drets aportats i la quantitat més alta entre:

- El valor nominal de les accions o participacions socials rebudes per l'aportació o, si escau, la part corresponent d'aquest, afegint-hi l'import de les primes d'emissió.
- El valor de cotització dels títols rebuts el dia en què es formalitzi l'aportació o l'immediat anterior.
- El valor de mercat del bé o dret aportat.

Com indiquem, el valor de transmissió calculat així es tindrà en compte per a determinar el valor d'adquisició dels títols rebuts com a conseqüència de l'aportació no dinerària.

També s'ha de tenir en compte la valoració dels guanys o pèrdues patrimonials en casos diferents de la simple transmissió de la participació, com serien els casos de separació dels socis, dissolució de societats, escissions, fusions i absorcions o per operacions efectuades en mercats de futurs i opcions (art. 37.1.e LIRPF).

En els supòsits de separació dels socis o dissolució de societats, es considera guany o pèrdua patrimonial –sense perjudici dels corresponents a la societat– la diferència entre el valor de la quota de liquidació social o el valor de mercat dels béns rebuts i el valor d'adquisició del títol o participació de capital que correspongui.

En els supòsits d'escissió, fusió o absorció de societats, el guany o pèrdua patrimonial del contribuïent es computa per la diferència entre el valor d'adquisició dels títols, drets o valors representatius de la participació del soci i el valor de mercat dels títols, numerari o drets rebuts o el valor de mercat dels lliurats.

Les operacions efectuades en els mercats de futurs i opcions, com hem dit, són objecte d'estudi en el mòdul 3.

Els guanys patrimonials determinats d'acord amb els paràmetres indicats es poden beneficiar d'una exoneració de la tributació en virtut de la possible reinversió de la renda obtinguda (art. 38 LIRPF). Es preveuen dos supòsits: el guany patrimonial derivat de participacions en entitats de creació recent i el guany patrimonial obtingut per contribuïents majors de 65 anys.

Així, en primer lloc, es poden excloure de gravamen els guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la transmissió d'accions o participacions per les quals s'hagi practicat la deducció per inversió en empreses de nova o recent creació, sempre que l'import total obtingut per la seva transmissió es reinverteixi en l'adquisició d'accions o participacions de les entitats esmentades. Aquesta exempció no és aplicable en els casos en què el contribuent hagi adquirit valors homogenis l'any anterior o posterior a la transmissió de les accions o participacions i en els supòsits de transmissió a persones o entitats vinculades.

Règim transitori

Els contribuents que obtinguin guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la transmissió d'accions o participacions adquirides abans de l'entrada en vigor de la Llei 14/2013 (29 de setembre de 2013) poden aplicar l'exempció del guany patrimonial que preveu la DA 34a. LIRPF vigent a 31 de desembre de 2012 (DT 27a. LIRPF).

Quan l'import reinvertit sigui inferior al total percebut en la transmissió, únicament s'exclou de tributació la part proporcional del guany patrimonial obtingut que correspon a la quantitat reinvertida.

La reinversió de l'import obtingut en l'alienació s'ha d'efectuar, d'una sola vegada o successivament, en un període d'un any des de la data de transmissió de les accions o participacions.

Si la reinversió no s'efectua en el mateix any de l'alienació, el contribuent està obligat a fer constar en la declaració de l'impost de l'exercici en què s'obtingui el guany de patrimoni la seva intenció de reinvertir.

L'incompliment de les condicions determina la submissió a gravamen de la part del guany patrimonial corresponent. En aquest cas el contribuent imputa la part del guany patrimonial no exempt a l'any de la seva obtenció, practicant autoliquidació complementària, amb inclusió dels interessos de demora, i s'ha de presentar en el termini que hi hagi entre la data en què es produeixi l'incompliment i la finalització del termini reglamentari de declaració corresponent al període impositiu en què es produeixi aquest incompliment.

D'altra banda, s'exclouen de gravamen els guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la transmissió d'elements patrimonials per part de contribuents majors de 65 anys, sempre que l'import total obtingut per la transmissió es destini en el termini de sis mesos a constituir una renda vitalícia assegurada al seu favor i amb un límit màxim d'exempció de 240.000 euros. D'aquesta manera, si com a conseqüència de la reinversió de l'import d'una transmissió en una renda vitalícia se supera, considerant les reinversions anteriors, la quantitat de 240.000 euros, únicament es considera reinvertit l'import de la diferència entre 240.000 euros i l'import de les reinversions anteriors.

Per a gaudir de l'exempció s'han de complir els requisits següents:

- El contracte de renda vitalícia s'ha de subscriure entre el contribuent, que té la condició de beneficiari, i una entitat asseguradora. En el contracte es poden incloure mecanismes de reversió o períodes certs de prestació o fórmules de contraassegurança en cas de defunció una vegada constituïda la renda vitalícia.
- La renda vitalícia ha de tenir una periodicitat inferior o igual a l'any, s'ha de començar a percebre en el termini d'un any des de la seva constitució i l'import anual de les rendes no pot decreïxer més d'un cinc per cent respecte de l'any anterior.
- El contribuent ha de comunicar a l'entitat asseguradora que la renda vitalícia que es contracta constitueix la reinversió de l'import obtingut per la transmissió d'elements patrimonials.

Quan l'import reinvertit sigui inferior al total obtingut en l'alienació, únicament s'exclou de tributació la part proporcional del guany patrimonial obtingut que correspongui a la quantitat reinvertida.

Igual que en el supòsit anterior, si la reinversió no es produeix en el mateix any de l'alienació, el contribuent està obligat a fer constar en la declaració de l'impost de l'exercici en què s'obtingui el guany de patrimoni la seva intenció de reinvertir. Igualment, l'incompliment de qualsevol de les condicions, o l'anticipació, total o parcial, dels drets econòmics derivats de la renda vitalícia constituïda, determina la submissió a gravamen del guany patrimonial corresponent, i el contribuent està obligat a imputar el guany patrimonial no exempt a l'any de la seva obtenció, practicant autoliquidació complementària, amb inclusió dels interessos de demora, i s'ha de presentar en el termini que hi hagi entre la data en què es produeixi l'incompliment i la finalització del termini reglamentari de declaració corresponent al període impositiu en què es produeixi aquest incompliment.

Els guanys patrimonials s'han de consignar pel seu import íntegre, sense que sigui procedent l'aplicació de cap coeficient d'actualització o d'abatiment, excepte en el cas de títols adquirits abans del 31 de desembre de 1994, per als quals hi ha un règim transitori que minora el guany patrimonial obtingut (DT 9a. LIRPF).

En relació amb l'import dels guanys patrimonials corresponents a transmissions d'elements patrimonials no afectes a activitats econòmiques que hagin estat adquirits abans del 31 de desembre de 1994, s'ha de procedir de la manera següent:

En primer lloc, s'han de calcular els guanys patrimonials per a cada element patrimonial, d'acord amb les normes generals de la llei.

Del guany patrimonial calculat així es distingeix la part que s'hagi generat abans del 20 de gener de 2006, entesa com la part del guany patrimonial que proporcionalment correspon al nombre de dies transcorreguts entre la data d'adquisició i el 19 de gener de 2006, tots dos inclusivament, respecte del nombre total de dies que hagi romàs en el patrimoni del contribuent.

Posteriorment, s'ha de calcular el període de permanència en el patrimoni del contribuent anterior al 31 de desembre de 1996 de l'element patrimonial, prenent com a període de permanència en el patrimoni del contribuent el nombre d'anys que hi hagi entre la data d'adquisició de l'element i el 31 de desembre de 1996, arrodonit per excés.

En el cas de drets de subscripció es pren com a període de permanència el que correspongui als valors dels quals procedeixin. Quan no s'hagin transmès la totalitat dels drets de subscripció, s'entén que els transmesos van correspondre als valors adquirits en primer lloc.

A continuació, s'ha de calcular el valor de transmissió de tots els elements patrimonials al guany patrimonial dels quals hagi resultat aplicable la DT 9a. i transmesos des de l'1 de gener de 2015 fins a la data de transmissió de l'element patrimonial (sense computar aquesta última). En aquest cas, hi ha tres possibles escenaris:

- Si el resultat és superior a 400.000 euros, el guany obtingut no té dret a cap reducció.
- Si el resultat és inferior a 400.000 euros, però sumant el nou guany patrimonial supera aquesta xifra, escau la minoració per la part del guany generat abans del 20 de gener de 2006 que quedi fins a arribar a aquell import.
- Si el resultat és inferior a 400.000 euros i no arriba a aquesta xifra en incorporar-hi el nou guany patrimonial, es pot practicar la reducció sobre l'import total de la part del guany generat abans del 20 de gener de 2006.

La part del guany generat abans del 20 de gener de 2006 es redueix en l'import resultant d'aplicar, per cada any de permanència que excedeixi de dos, els percentatges següents:

- Si els elements patrimonials transmesos són béns immobles, drets sobre aquests o valors de les entitats compreses en l'art. 314 TRLMV, a excepció de les accions o participacions representatives del capital social o patrimoni de les societats o fons d'inversió immobiliària, un 11,11%.
- Si els elements patrimonials transmesos són accions admeses a negociació en algun dels mercats secundaris oficials de valors i representatius de la participació en fons propis de societats o entitats, a excepció de les acci-

ons representatives del capital social de societats d'inversió mobiliària i immobiliària, un 25%.

- Per a la resta de guanys patrimonials, un 14,28%.

Això implica, lògicament, la no-subjecció de la part del guany patrimonial generat abans del 20 de gener de 2006 derivat d'elements patrimonials que a 31 de desembre de 1996 tenien un període de permanència superior a deu, cinc i vuit anys, respectivament.

No obstant això, quan es tracti de **valors admesos a negociació en algun dels mercats regulats (o també d'accions o participacions en IIC)** s'ha de calcular per a cada valor, acció o participació el guany patrimonial d'acord amb el que estableixi la normativa general. Si, com a conseqüència d'això, s'obté com a resultat un guany patrimonial, s'ha d'efectuar la reducció de la manera següent:

- Si el valor de transmissió és igual o superior al que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005, la part del guany patrimonial que s'hagi generat abans del 20 de gener de 2006 es redueix, si escau, d'acord amb el que preveu la regla general que acabem d'exposar. A aquests efectes, es considera que el guany patrimonial generat abans del 20 de gener de 2006 és la part del guany patrimonial resultant de prendre com a valor de transmissió el que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005.
- Si el valor de transmissió és inferior al que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005, s'entén que tot el guany patrimonial s'ha generat abans del 20 de gener de 2006 i es redueix d'acord amb la regla general.

Exemple

L'Agustín va alienar en borsa el 18 de maig de 2016 per 130.000 euros, descomptades comissions i despeses, un paquet d'accions que havia adquirit el 18 de maig de 1993 per 100.000 euros, despeses incloses, i la cotització mitjana de les quals de l'últim trimestre de 2005 (valor a l'efecte de l'IP) va ser de 120.000 euros.

En la transmissió, en principi, hi ha un guany patrimonial (previ) de $130.000 - 100.000 = 30.000$ euros.

Com que les accions transmeses han estat objecte d'adquisició abans del 31 de desembre de 1994, escau aplicar-hi el règim de la DT 9a. LIRPF. Per a això, cal determinar la part del guany que s'entén obtinguda abans del 20 de gener de 2006, per la qual cosa, com que són accions cotitzades, hem d'atendre el valor a l'efecte de l'IP de 2005, fixat en 120.000 euros. La diferència entre aquest valor i el valor d'adquisició és de 20.000 euros, que seria el guany generat fins a la data assenyalada.

Si el valor de transmissió acumulat de totes les operacions efectuades a partir de l'1 de gener de 2015, que podrien ser susceptibles d'aplicar-hi la DT9a., no supera els 400.000 euros (suposem que no passa), tot l'import del guany generat abans del 20 de gener de 2006 (20.000 euros) pot ser objecte de reducció.

A continuació es determina el període de permanència en el patrimoni fins al 31 de desembre de 1996, arrodonint els anys per excés. Així que des del 18 de maig de 1993 fins al 31 de desembre de 1996 caldrà arrodonir a 4 anys.

El coeficient reductor (del 25%) s'aplica per cada any que excedeixi de dos, en el nostre cas 2, per la qual cosa és $2 \times 25\% = 50\%$. El 50% dels 20.000 euros són 10.000 euros.

Atès que el guany previ era de 30.000 euros, minorat en aquests 10.000 llança un guany patrimonial a integrar en la base imposable de l'estalvi de 20.000 euros.

En l'IRPF, entre els règims especials, també hi ha un gravamen per als guanys patrimonials latents derivats de la participació en entitats. En concret, es tracta dels denominats guanys patrimonials per canvi de residència.

Es tracta d'una de les novetats més importants introduïdes en la reforma de 2014. S'estableix bàsicament com un nou impost de sortida, que s'aplicarà en els casos de trasllats de residència fiscal de persones que siguin titulars de participacions significatives en entitats (art. 95 bis LIRPF).

Es configura a través del gravamen dels guanys patrimonials determinats per les diferències positives entre el valor de mercat de les accions o participacions en qualsevol tipus d'entitat, incloses IIC, i el valor d'adquisició, quan un contribuent perdi la seva residència fiscal a Espanya.

Per al còmput del guany patrimonial es pren el valor de mercat de les accions o participacions en la data de meritació de l'últim període impositiu que s'hagi de declarar per l'impost, determinat d'acord amb les regles següents:

a) Els valors admesos a negociació en algun dels mercats regulats de valors, i representatius de la participació en fons propis de societats o entitats, es valoren per la seva cotització.

b) Els valors no admesos a negociació en algun dels mercats regulats de valors, i representatius de la participació en fons propis de societats o entitats, es valoren, excepte prova d'un valor de mercat diferent, pel més alt dels dos següents:

- El patrimoni net que correspongui als valors resultant del balanç corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de la meritació de l'impost.
- El que resulti de capitalitzar al tipus del 20 per cent la mitjana dels resultats dels tres exercicis socials tancats abans de la data de la meritació de l'impost. A aquest últim efecte, es computen com a beneficis els dividendes distribuïts i les assignacions a reserves, excloses les de regularització o d'actualització de balanços.

c) Les accions o participacions representatives del capital o patrimoni de les IIC es valoren pel valor liquidatiu aplicable en la data de meritació de l'últim període impositiu que s'hagi de declarar per l'impost o, si no, per l'últim valor liquidatiu publicat. Quan no hi hagi valor liquidatiu, es pren el valor del patrimoni net que correspongui a les accions o participacions resultant del balanç corresponent a l'últim exercici tancat abans de la data de meritació esmentada, excepte prova d'un valor de mercat diferent.

Aquests guanys formen part de la renda de l'estalvi i s'imputen a l'últim període impositiu que s'hagi de declarar per IRPF, i, si escau, s'ha de practicar autoliquidació complementària, sense sanció ni interessos de demora ni cap recàrrec.

En cas que l'obligat tributari adquireixi de nou la condició de contribuent sense haver transmès la titularitat de les accions o participacions, pot sol·licitar la rectificació de l'autoliquidació a fi d'obtenir la devolució de les quantitats ingressades, i es meriten interessos de demora des de la data en què s'hagi fet l'ingrés fins a la data en què s'ordini el pagament de la devolució.

Els requisits subjectius d'aplicació del règim són bàsicament dos:

- Que el contribuent hagi tingut aquesta condició durant almenys 10 dels últims 15 períodes impositius anteriors a l'últim que s'hagi de declarar.
- Que tingui una participació significativa en una entitat. Aquest requisit s'entén complert quan es doni qualsevol de les circumstàncies següents:
 - Que el valor de mercat de les accions o participacions excedeixi, conjuntament, els 4.000.000 d'euros.
 - Si no s'arriba a aquest import, que el percentatge de participació en l'entitat sigui superior al 25 per cent, sempre que el valor de mercat de les accions o participacions en l'entitat esmentada excedeixi el 1.000.000 d'euros. En aquest cas només s'aplica el gravamen a les participacions en l'entitat de què es tracti i no a totes les que pugui tenir el contribuent.

Es pot demanar l'ajornament del pagament del deute tributari corresponent quan el canvi de residència es produeixi:

- Com a conseqüència d'un desplaçament temporal per motius laborals a un país o territori que no tingui la consideració de paradís fiscal.
- Per qualsevol altre motiu, sempre que el desplaçament temporal es produeixi a un país o territori que tingui subscript amb Espanya un conveni per a evitar la doble imposició internacional que contingui una clàusula d'intercanvi d'informació.

En cas que l'obligat tributari adquireixi de nou la condició de contribuent dins del termini dels cinc exercicis següents a l'últim que s'hagi de declarar sense haver transmès la titularitat de les accions o participacions, el deute tributari objecte d'ajornament queda extingit, i també els interessos que s'hagin meritat.

S'introdueixen també especialitats en el règim per als trasllats a països de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu i també per als trasllats a països considerats com a paradisos fiscals.

Quan el canvi de residència es produeixi a un altre estat membre de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu amb el qual hi hagi un intercanvi d'informació tributària efectiu, el contribuent pot optar per aplicar a aquests guanys patrimonials les especialitats següents:

- El guany patrimonial únicament ha de ser objecte d'autoliquidació quan en el termini dels deu exercicis següents a l'últim que s'hagi de declarar per l'IRPF es transmetin *inter vivos* les accions o participacions, el contribuent perdi la condició de resident en un estat membre de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu o s'incompleixi l'obligació de comunicació establerta a aquest efecte. El guany patrimonial s'imputa a l'últim període impositiu que s'hagi de declarar per l'impost, i, si escau, s'ha de practicar autoliquidació complementària, sense sanció ni interessos de demora ni cap recàrrec. L'autoliquidació s'ha de presentar en el termini que hi ha entre la data en què es produeixi alguna de les circumstàncies esmentades i el final de l'immediat següent termini de declaracions per l'impost.
- En el supòsit de transmissió *inter vivos* de les accions o participacions, la quantia del guany patrimonial es minora en la diferència positiva entre el valor de mercat de les accions o participacions i el seu valor de transmissió. A aquests efectes el valor de transmissió s'incrementa en l'import dels beneficis distribuïts o de qualssevol altres percepcions que hagin determinat una minoració del patrimoni net de l'entitat després de la pèrdua de la condició de contribuent, tret que aquestes percepcions hagin tributat per l'IRNR.
- El contribuent ha de comunicar a l'Administració tributària l'opció per l'aplicació de les especialitats previstes en aquest apartat, el guany patrimonial posat de manifest, l'estat al qual trasllada la seva residència, indicant-hi el domicili, i les posteriors variacions, i el manteniment de la titularitat de les accions o participacions.
- En cas que l'obligat tributari adquireixi de nou la condició de contribuent sense que s'hagi produït alguna de les circumstàncies que impliquen la submissió del guany a gravamen, no escau cap tributació.

Si el canvi de residència es produeix a un país o territori considerat com a **paradís fiscal** i el contribuent no perd la seva condició de tal, s'apliquen les especialitats següents:

- Els guanys patrimonials s'imputen a l'últim període impositiu que el contribuent tingui la seva residència habitual en territori espanyol, i per al seu còmput es prendrà el valor de mercat de les accions o participacions en la data de meritació d'aquest període impositiu.
- En cas que es transmetin les accions o participacions en un període impositiu en què el contribuent mantingui aquesta condició, per al càlcul del

guany o pèrdua patrimonial corresponent a la transmissió es pren com a valor d'adquisició el valor de mercat de les accions o participacions que s'hagi tingut en compte per a determinar el guany patrimonial previst en aquesta norma.

En l'àmbit dels règims especials existeix un supòsit en què es produeix una anticipació de la tributació derivada de la condició de soci o particip d'entitats, amb un gravamen dels dividendes no distribuïts com a instrument per a evitar l'evasió fiscal. Ens referim a la imputació de rendes per transparència fiscal internacional. Juntament amb aquesta, com a règim especial, es preveu també l'aplicable als socis o partícips de les IIC.

Vegeu també

El règim aplicable als socis o partícips de les IIC és objecte d'atenció en la segona part d'aquest mòdul, a la qual ens remetem.

Drets d'imatge

Encara que es podria considerar que també existeix un possible cas d'imposició de dividendes no distribuïts en el supòsit de la imputació de rendes per la cessió de drets d'imatge, en realitat es tracta d'un règim que no exigeix com a requisit la interposició de societats i que pretén sotmetre a gravamen rendes del treball que fan referència a l'IRPF del treballador que ha cedit els drets d'explotació de la seva imatge a una persona o entitat (art. 92 LIRPF), per la qual cosa no cal analitzar-lo des de la perspectiva de la tributació dels actius financers i, menys encara, en el marc dels instruments de renda variable.

El règim de transparència fiscal internacional, certament complex quant a la seva regulació, sorgeix com una reacció davant la interposició de societats no residents situades en territoris de baixa tributació a les quals transfereixen rendes ciutadans o entitats residents (art. 91 LIRPF).

Per a l'aplicació d'aquest règim s'han de complir bàsicament dos requisits:

- Que el particip, per si sol o juntament amb entitats vinculades o amb altres contribuents units per vincles de parentiu, inclòs el cònjuge, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per afinitat fins al segon grau inclusivament, tinguin una participació igual o superior al 50% en el capital, els fons propis, els resultats o els drets de vot de l'entitat no resident en territori espanyol, en la data del tancament de l'exercici social d'aquesta última. S'admet també la participació indirecta (i en aquest cas, l'import de la renda a imputar es calcula atenent aquesta circumstància).
- Que l'entitat se situï en un territori de baixa tributació, entenent que tal circumstància es produirà si l'import satisfet per l'entitat no resident per les rendes imputables, en un gravamen de naturalesa idèntica o anàloga a l'IS, és inferior al 75% del que hauria correspost d'acord amb les normes del dit tribut.

La imputació de rendes es produeix per mitjà de dues vies diferents, segons les circumstàncies de l'entitat no resident:

- En primer lloc, si l'entitat no resident no disposa de la suficient organització de mitjans materials i personals, fins i tot si les operacions tenen caràcter recurrent, tret que acrediti que les operacions esmentades es realitzen amb els mitjans materials i personals existents en una entitat no resident en territori espanyol pertanyent al mateix grup, independentment de la seva residència i de l'obligació de formular comptes anuals consolidats, o bé que la seva constitució i operativa respongui a motius econòmics vàlids. En aquest cas s'imputa la renda total obtinguda per l'entitat no resident, entenent com a tal la base imposable que resulti d'aplicar els criteris i principis establerts en la LIS.
- En segon lloc, si l'entitat disposa de l'organització i de mitjans materials i personals, únicament s'imputa la renda positiva que provingui de rendiments del capital, de guanys patrimonials derivats de la transmissió d'elements generadors d'aquestes rendes del capital i d'activitats creditícies, financeres i asseguradores amb persones o entitats vinculades residents i que generin despeses deduïbles en aquestes últimes.

Rendes imputables

D'aquesta manera, es procedeix a imputar la renda positiva derivada de:

- a) Titularitat de béns immobles rústics i urbans o de drets reals que recaiguin sobre aquests, tret que estiguin afectes a una activitat econòmica o cedits en ús a entitats no residents, pertanyents al mateix grup de societats de la titular i igualment estiguin afectes a una activitat econòmica.
- b) Participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat i cessió a tercers de capitals propis. No s'entén inclosa la renda positiva que procedeixi dels actius financers que es tinguin per a donar compliment a obligacions legals i reglamentàries originades per l'exercici d'activitats econòmiques, o bé que incorporin drets de crèdit nascuts de relacions contractuals establertes com a conseqüència del desenvolupament d'activitats econòmiques, o posseïts com a conseqüència de l'exercici d'activitats d'intermediació en mercats oficials de valors, o, finalment, els tinguts per entitats de crèdit i asseguradores com a conseqüència de l'exercici de les seves activitats empresarials.
- c) Operacions de capitalització i assegurança, que tinguin com a beneficiària la mateixa entitat.
- d) Propietat industrial i intel·lectual, assistència tècnica, béns mobles, drets d'imatge i arrendament o subarrendament de negocis o mines qualificables com a rendiments del capital mobiliari d'acord amb la LIRPF.
- e) Transmissió dels béns i drets que donen lloc a les imputacions anteriors.
- f) Instruments financers derivats, excepte els designats per a cobrir un risc específicament identificat derivat de la realització d'activitats econòmiques.
- g) Activitats creditícies, financeres, asseguradores i de prestació de serveis, efectuades, directament o indirectament, amb persones o entitats vinculades residents en territori espanyol quan determinin despeses fiscalment deduïbles en aquestes persones residents. Aquesta imputació no és procedent quan més del 50% dels ingressos derivats de les activitats creditícies, financeres, asseguradores o de prestació de serveis dutes a terme per l'entitat no resident procedeixin d'operacions efectuades amb persones o entitats no vinculades.

No s'imputen les rendes derivades de la participació en fons d'entitats i actius financers o de la transmissió d'unes i altres en el supòsit de valors derivats de la participació en el capital o en els fons propis d'entitats que atorguin, almenys, el 5% del capital de l'entitat i es posseeixin durant un termini mínim d'un any,

amb la finalitat de dirigir i gestionar la participació, sempre que disposi de la corresponent organització de mitjans materials i personals, i l'entitat participada no tingui com a activitat principal la gestió d'un patrimoni mobiliari o immobiliari. Aquest percentatge es predica en relació amb totes les entitats del grup en el cas d'existència d'aquest.

Tampoc no és procedent la imputació de rendes si la suma dels seus imports és inferior al 15% de la renda total obtinguda per l'entitat no resident, excepte les rendes derivades d'activitats creditícies, financeres, asseguradores i de prestació de serveis, que s'imputen en tot cas.

No s'imputa en la renda l'IS o l'impost anàleg que hagi satisfet la societat no resident per la part de renda que s'hi ha d'incloure.

En el moment en què l'entitat no resident distribueixi dividendes derivats d'aquestes rendes (inclosos els dividendes a compte), aquests no s'han d'incloure en l'IRPF del perceptor, encara que sí que pot deduir l'impost satisfet a l'estranger i que va gravar aquestes rendes, tret que es tracti de països qualificats com a paradisos fiscals, i sempre amb el límit de la quota íntegra que a Espanya correspondria pagar per la renda positiva imputada en la base imposable.

L'import de la renda positiva que s'ha d'imputar (calculat d'acord amb les normes de l'IS) es determina en proporció a la participació en els resultats i, si no, a la participació en el capital, els fons propis o els drets de vot de l'entitat, té com a límit la renda total de l'entitat no resident i s'imputa en la base imposable general del període impositiu que compregui el dia en què l'entitat no resident en territori espanyol hagi conclòs el seu exercici social (que no pot excedir els 12 mesos).

Quan l'entitat participada sigui resident en països o territoris considerats com a paradisos fiscals o en un país o territori de nul·la tributació es presumeixen el compliment del requisit de la baixa tributació en origen, la naturalesa no empresarial de les rendes obtingudes i com a import de la renda obtinguda el 15% del valor d'adquisició de la participació.

No s'aplica la TFI quan l'entitat no resident en territori espanyol sigui resident en un altre estat membre de la Unió Europea, sempre que el contribuent acreditat que la seva constitució i operativa respon a motius econòmics vàlids i que duu a terme activitats econòmiques, o es tracti d'una IIC constituïda i domiciliada en algun estat membre de la Unió Europea.

Com a últim supòsit de renda que s'ha d'incloure en la base imposable de l'IRPF vinculada a la condició de soci o partícip ens queda per referir-nos al lliurament d'accions o d'opcions sobre accions (*stock options*) als treballadors per les seves empreses. En aquest cas, a l'efecte de l'IRPF, som davant de rendiments del treball.

Vegeu també

La tributació dels guanys o pèrdues patrimonials en el cas de l'exercici o transmissió de les opcions sobre accions transmissibles coincideix amb la dels *warrants*, a l'anàlisi dels quals ens remetem. Vegeu l'apartat 2.2 del mòdul 3.

Imputació temporal

S'ha de tenir en compte que el rendiment del treball s'obté quan el treballador integra en el seu patrimoni les accions, o bé sigui de manera directa, o bé quan exerceix l'opció sobre aquestes. L'excepció es produeix en els casos en què les opcions sobre accions siguin negociables, ja que en aquest supòsit s'entén obtingut el rendiment del treball amb l'adquisició de l'opció i, quan aquesta es transmet, s'exerceix o es perd la possibilitat d'exercir-la, dóna lloc a un guany o pèrdua patrimonial.

No obstant això, en relació amb el lliurament d'accions als treballadors, es preveu l'exempció del lliurament als treballadors en actiu, de manera gratuïta o per un preu inferior al normal de mercat, d'accions o participacions de la mateixa empresa o d'altres empreses del grup de societats, en la part que no excedeixi, per al conjunt de les lliurades a cada treballador, els 12.000 euros anuals, sempre que l'oferta es faci en les mateixes condicions per a tots els treballadors de l'empresa, grup o subgrups d'empresa (art. 42.3.f LIRPF).

D'aquesta manera, doncs, n'estan exempts:

- El lliurament d'accions o participacions d'una societat als seus treballadors.
- En el cas dels grups de societats, el lliurament d'accions o participacions d'una societat del grup als treballadors de les societats que formin part del mateix subgrup.
- Quan es tracti d'accions o participacions de la societat dominant del grup, el lliurament als treballadors de les societats que formin part del grup.
- En els supòsits de grups, el lliurament el pot efectuar tant la mateixa societat a la qual presti els seus serveis el treballador, com una altra societat pertanyent al grup o l'ens públic, societat estatal o administració pública titular de les accions.

Per al gaudi de l'exempció, cal complir certs requisits (art. 43 RIRPF):

- Que l'oferta es faci en les mateixes condicions per a tots els treballadors de l'empresa i contribueixi a la participació d'aquests en l'empresa. En el cas de grups o subgrups de societats, el requisit s'ha de complir en la societat a la qual presti serveis el treballador al qual li lliurin les accions. S'entén complert aquest requisit en els casos d'exigència d'una antiguitat mínima

en l'empresa si l'exigència és la mateixa per a tots els treballadors, o si s'exigeix que siguin contribuents per l'IRPF.

- Que cadascun dels treballadors, juntament amb el seu grup familiar (cònjuges o familiars fins al segon grau), no tingui una participació, directa o indirecta, en la societat en la qual presten els seus serveis o en qualsevol altra del grup, superior al 5%.
- Que els títols es mantinguin, almenys, durant tres anys. Si s'incompleix aquest requisit, s'ha de presentar una autoliquidació complementària, amb els corresponents interessos de demora, en el termini que hi hagi entre la data en què s'incompleixi el requisit i la finalització del termini reglamentari de declaració corresponent al període impositiu en què es produeixi aquest incompliment.

Encara que es tracti de retribucions del treball exemptes, n'hem de determinar la valoració amb vista al fet que es consideri com a valor d'adquisició del bé en la determinació del guany patrimonial que derivi de la seva transmissió. Atès que no hi ha una regla específica per a això, s'hi ha d'aplicar la regla general (art. 43 LIRPF) i valorar-la pel seu valor normal de mercat en el moment del lliurament. Per tant, no serà valor d'adquisició només l'import que si escau satisfaci el treballador, sinó també el descompte aplicat en aquest cas per l'empresa.

En els altres casos de lliurament d'accions (que no compleixin tots els requisits assenyalats) i en els de lliurament d'opcions sobre accions, hi haurà una retribució en espècie subjecta i valorada d'acord amb la regla que acabem d'exposar.

Reducció per irregularitat en les opcions sobre accions: règim transitori

En la normativa anterior es preveia l'aplicació per irregularitat del 40% en els rendiments derivats de l'exercici d'opcions de compra sobre accions o participacions per part dels treballadors, si bé s'havia de respectar com a límit màxim per a l'aplicació de la reducció l'import resultant de multiplicar el salari mitjà anual del conjunt dels declarants en l'IRPF pel nombre d'anys de generació del rendiment. És possible duplicar aquest límit en els casos que les accions o participacions adquirides es mantinguin, almenys, durant tres anys, a comptar de l'exercici de l'opció de compra i sempre que l'oferta d'opcions de compra es faci en les mateixes condicions a tots els treballadors de l'empresa, grup o subgrups d'empresa. Tot això, dins del límit general de 300.000 sobre el qual es podria practicar la reducció.

Amb la reforma efectuada el 2014, aquesta previsió ha desaparegut, encara que s'ha establert un règim transitori (DT 25a.4 LIRPF), d'acord amb el qual, en el cas dels rendiments del treball que derivin de l'exercici d'opcions de compra sobre accions o participacions pels treballadors que hagin estat concedides abans de l'1 de gener de 2015 i s'exerceixin transcorreguts més de dos anys des de la seva concessió, si, a més, no es van concedir anualment, poden aplicar la reducció prevista en l'art. 18.2 LIRPF (30%, en lloc de l'anterior 40%), encara que en el termini dels cinc períodes impositius anteriors a aquell en què s'exerceixin, el contribuent hagi obtingut altres rendiments amb un període de generació superior a dos anys als quals hagi aplicat la reducció. Això sí, hi és aplicable el límit quantitatiu previst en la normativa anterior, al qual hem fet referència.

A l'efecte de determinar l'aplicació d'aquest límit, el Reglament estableix que la quantia del salari mitjà anual del conjunt de declarants de l'impost és de 22.100 euros. Així mateix, en el cas d'incompliment de l'obligació de manteniment de l'acció adquirida i que permet duplicar la quantia del límit, motiva l'obligació de presentar una autoliquidació

complementària, incloent-hi els interessos de demora, en el termini que hi hagi entre la data en què s'incompleixi el requisit i la finalització del termini reglamentari de declaració corresponent al període impositiu en què es produeixi aquest incompliment (DT 16a. i 17a. RIRPF).

Una vegada determinades totes les possibles rendes sotmeses a l'impost, correspon analitzar la seva inclusió a la base imposable i el possible àmbit d'integracions i compensacions.

Les rendes que es poden qualificar com a rendiments del treball en el cas del lliurament d'accions o opcions sobre accions i les rendes derivades d'imputacions en el marc de la transparència fiscal internacional s'integren i es compensen lliurement amb la resta de rendiments i imputacions en la base imposable general (art. 45 LIRPF). Si la base imposable general és positiva, sobre aquesta es poden aplicar les reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social, per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat, per aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat i per pensions compensatòries i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades en favor dels fills del contribuïent, satisfetes totes dues per decisió judicial, fins al límit d'aquesta base imposable general. Si no es poden practicar totes les reduccions, la derivada de pensions compensatòries i les anualitats per aliments, es podria aplicar sobre la base imposable de l'estalvi. Per contra, si la base imposable general és negativa o queden reduccions per a practicar que no es poden traslladar a la base de l'estalvi, es poden compensar en els quatre anys posteriors amb bases liquidables generals positives en la quantia màxima que permeti cadascun dels exercicis següents i sense que es pugui practicar fora d'aquest termini (art. 50 LIRPF).

La resta de rendes qualificades com a rendiments del capital mobiliari, guanys i pèrdues derivades de la transmissió d'actius i guanys patrimonials per canvi de residència s'integren en la base imposable de l'estalvi. En aquest sentit, els rendiments del capital mobiliari es compensen i s'integren amb els de la mateixa naturalesa, mentre que els guanys i pèrdues patrimonials també s'integren i es compensen entre si. En cas que algun dels dos grups presenti un saldo negatiu, es pot compensar amb el positiu de l'altre grup fins al límit del 25% d'aquest saldo positiu, i l'excés per compensar i integrar queda en el mateix ordre i amb els mateixos requisits durant els quatre exercicis següents (art. 49 LIRPF). Sobre aquesta base imposable de l'estalvi només es pot reduir, com hem dit, l'excés no aplicat de la reducció per pensions compensatòries i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades en favor dels fills del contribuïent, satisfetes totes dues per decisió judicial, sense que la base pugui resultar negativa en virtut d'aquesta reducció.

Obtingudes així les dues bases liquidables, se sotmeten a l'aplicació dels tipus de gravamen. La base liquidable general a la tarifa progressiva estatal i autonòmica. En tots dos casos, es prenen en consideració el mínim personal i familiar. En principi, l'aplicació del mínim personal i familiar actua en relació

amb la base liquidable general, per la qual cosa només es pot considerar el mínim personal i familiar com a part de la base liquidable de l'estalvi en el cas d'insuficiència o inexistència de base liquidable general (art. 56 LIRPF).

La renda de l'estalvi se sotmet a tributació a tipus proporcionals d'acord amb la tarifa establerta per al gravamen estatal i per al gravamen autonòmic (art. 66 i 76 LIRPF). Els tipus són per als primers 6.000 euros, el 9,5% en cada tarifa; dels 6.000,01 als 50.000 euros, al 10,5%, i a partir d'aquest import, a l'11,5%. Això implica, doncs, una tributació d'entre el 19 i el 23% sobre les rendes de l'estalvi.

A partir d'aquest punt ja pràcticament no hi ha especialitats en la liquidació del tribut que es puguin referir als rendiments que ens ocupen. En efecte, una vegada aplicades les tarifes i obtingudes les quotes íntegres estatal i autonòmica, només és procedent l'aplicació de les deduccions en els percentatges corresponents a cadascuna per a obtenir les quotes líquides corresponents. Entre les deduccions només ens interessa des d'aquest punt de vista la relativa a inversions en entitats de nova o recent creació.

De conformitat amb aquesta (art. 68.1 LIRPF), els contribuents es poden deduir el 20% de les quantitats satisfetes en el període de què es tracti per la subscripció d'accions o participacions en empreses de nova o recent creació, i poden aportar –a més de la contribució temporal al capital– els seus coneixements empresarials o professionals adequats per al desenvolupament de l'entitat en què inverteixen.

La base màxima de deducció és de 50.000 euros anuals i està formada pel valor d'adquisició de les accions o participacions subscrites, base de la qual no formen part les quantitats satisfetes per la subscripció d'accions o participacions quan respecte d'aquestes quantitats el contribuent practiqui una deducció establerta per la comunitat autònoma en l'exercici de les seves pròpies competències.

L'entitat les accions o participacions de la qual s'adquireixin ha de complir els requisits següents:

- Quant a la seva forma, s'ha de tractar d'una societat anònima, societat de responsabilitat limitada, societat anònima laboral o societat de responsabilitat limitada laboral. Aquest requisit s'ha de complir durant tots els anys de tinença de l'acció o participació.
- Ha d'exercir una activitat econòmica que tingui els mitjans personals i materials per al seu desenvolupament. Se n'exclouen aquelles l'activitat de les quals sigui la gestió d'un patrimoni mobiliari o immobiliari en qualse-

Reflexió

Aquesta mesura, juntament amb l'exempció per reinversió ja esmentada, és la manera com el legislador espanyol ha previst la figura dels *business angels* (o inversors de proximitat), sobre la qual tornarem en el mòdul 3, atesa la seva proximitat conceptual a les entitats de capital de risc.

vol dels períodes impositius de l'entitat conclusos abans de la transmissió de la participació.

- L'import de la xifra dels fons propis de l'entitat no pot ser superior a 400.000 euros en l'inici del període impositiu d'aquesta en què el contribuent adquireixi les accions o participacions.

A més, per a gaudir de l'exempció s'han de donar una sèrie de condicions:

- Les accions o participacions en l'entitat les ha d'adquirir el contribuent, o bé en el moment de la constitució d'aquella, o bé mitjançant l'ampliació de capital efectuada durant els tres anys següents a aquesta constitució, i ha de romandre en el seu patrimoni per un termini superior a tres anys i inferior a dotze anys.
- La participació directa o indirecta del contribuent, juntament amb la que tinguin en la mateixa entitat el seu cònjuge o qualsevol persona unida al contribuent per parentiu, en línia recta o col·lateral, per consanguinitat o afinitat, fins al segon grau inclòs, no pot ser, durant cap dia dels anys naturals de tinença de la participació, superior al 40% del capital social de l'entitat o dels seus drets de vot.
- Que no es tracti d'accions o participacions en una entitat a través de la qual s'exerceixi la mateixa activitat que s'exercia abans anteriorment mitjançant una altra titularitat.
- Si es tracta d'un supòsit de reinversió que hagi gaudit de l'exempció per reinversió, només s'inclou a la base de la deducció l'import de la reinversió que excedeixi l'import total obtingut amb la transmissió de les participacions.

Una vegada obtingudes les quotes líquides estatal i autonòmica i sumades totes dues, escau l'aplicació de les deduccions per doble imposició internacional, per transparència fiscal internacional (impost estranger sobre els dividendes) i imputació de drets d'imatge i les retencions i ingressos a compte. Posteriorment s'aplicaran, si són procedents, les deduccions per maternitat i per família nombrosa o per persones amb discapacitat a càrrec i es posarà fi a la liquidació de l'impost.

En aquest punt és d'interès la deducció per doble imposició internacional, ja que és relativament freqüent l'obtenció de rendiments derivats d'instruments de capital variable a l'estranger i que aquests estiguin sotmesos a tributs en la font.

Sobre aquest tema, cal tenir en compte que quan entre les rendes del contribuent constin rendiments o guanys patrimonials obtinguts i sotmesos a gravamen a l'estranger, s'ha de deduir en la quota líquida la més petita de dues quantitats (art. 80 LIRPF):

- L'import efectiu del que s'hagi satisfet a l'estranger per raó d'un impost de naturalesa idèntica o anàloga a l'IRPF o a l'IRNR sobre aquests rendiments o guanys patrimonials.
- El resultat d'aplicar el tipus mitjà efectiu de gravamen a la part de base liquidable gravada a l'estranger, entenent per tipus mitjà efectiu de gravamen el resultat (expressat amb dos decimals) de multiplicar per 100 el quocient obtingut de dividir la quota líquida total per la base liquidable, per la qual cosa cal diferenciar el tipus de gravamen que correspongui a les rendes generals i de l'estalvi, segons escaigui.

Finalment, per a acabar el règim aplicable en l'IRPF, hem de fer referència a l'obligació de practicar retenció sobre els diversos rendiments estudiats.

En relació amb aquesta qüestió, podem donar per reproduïdes les consideracions generals efectuades en el mòdul anterior sobre els actius de renda fixa, si bé hi ha algunes diferències i aspectes que convé posar en relleu.

Així, amb caràcter general, les rendes que tinguin la qualificació de rendiments del capital mobiliari sí que estan subjectes a retenció, mentre que aquelles altres que es qualifiquen com a guanys o pèrdues patrimonials no suporten aquest mecanisme.

No obstant això, hi ha alguns rendiments del capital mobiliari exonerats de la pràctica de retenció. En concret, pel que ara interessa, són bàsicament dos supòsits: les primes de conversió d'obligacions en accions i els rendiments procedents de la devolució de la prima d'emissió d'accions o participacions i de la reducció de capital amb devolució d'aportacions, tret que procedixin de beneficis no distribuïts (art. 99.3 LIRPF i 75.3.c i h RIRPF).

El tipus de retenció aplicable als rendiments del capital mobiliari és en tot cas del 19%. Aquest percentatge es redueix a la meitat quan es tracta de rendiments que tinguin dret a la deducció en la quota prevista en l'article 68.4 LIRPF procedents de societats que actuïn efectivament i materialment a Ceuta o Melilla (101.4 LIRPF i 90.1 RIRPF).

Observació

Els guanys patrimonials derivats de la transmissió de participacions en IIC sí que suporten retenció, com veurem en la segona part d'aquest mòdul.

1.2.2. En altres impostos

Seguint l'estructura que hem marcat, ara hem d'afrontar la resta dels impostos del sistema tributari estatal, començant pels que graven la renda de les societats i entitats residents i de les persones físiques, jurídiques i entitats no residents.

En l'IS hem de valorar el tractament que correspon als dividendes obtinguts pels seus subjectes passius derivats de la participació en els fons propis d'entitats, i les plusvàlues obtingudes per la transmissió d'aquests actius. En general, aquestes rendes s'integren en el compte de pèrdues i guanys de l'entitat i, fent-hi els ajustos oportuns, es traslladen a la base imposable de l'IS. Una vegada més, el caràcter sintètic de l'impost facilita la integració de les rendes, si bé els ajustos exigeixen lògicament qualificar de manera individualitzada les diferents fonts de les quals procedeixen.

Quant als ajustos que s'han de fer en la determinació de la base imposable de l'IS, n'hem de destacar diversos aspectes.

En primer lloc, quant a l'àmbit de la **imputació temporal** (art. 11.10 LIS), es preveu un diferiment de les pèrdues obtingudes per certes transmissions en l'àmbit dels grups de societats, de manera que les rendes negatives generades en la transmissió de valors representatius de la participació en el capital o en els fons propis d'entitats, quan l'adquirent sigui una entitat del mateix grup de societats, s'imputen en el període impositiu en què aquests elements patrimonials siguin transmesos a tercers aliens al grup de societats, o bé quan l'entitat transmissent o l'adquirent en deixin de formar part, minorades en l'import de les rendes positives obtingudes en aquesta transmissió a tercers. No obstant això, la minoració de les rendes positives no es produeix si el contribuent prova que aquestes rendes han tributat efectivament a un tipus de gravamen mínim d'un 10%.

Observacions

La mateixa regla s'aplica en el supòsit de transmissió de participacions en una UTE o en formes de col·laboració anàlogues a aquestes situades a l'estranger.

No obstant això, no s'aplica en el supòsit d'extinció de l'entitat transmesa, tret que aquesta sigui conseqüència d'una operació de reestructuració acollida al règim especial previst en la LIS.

D'altra banda, la previsió que durant anys contemplava el nostre ordenament relativa al caràcter deduïble de les possibles **pèrdues per deterioració** dels valors mobiliaris va ser suprimida el 2013 i traslladada a l'actual normativa, que, com indiquem en el mòdul anterior, va equiparar també en aquest punt els títols de renda fixa amb aquesta previsió ja inclosa per a la renda variable (art. 13.2.b LIS).

En tercer lloc, entre les **despeses no deduïbles**, s'estableix aquesta consideració per a les que representin una retribució dels fons propis (art. 15.a LIS). En aquest punt interessa destacar que la norma fa prevaler la naturalesa real d'algunes d'aquestes despeses sobre la seva qualificació comptable. De fet, estableix que tenen la consideració de retribució de fons propis:

- La corresponent als valors representatius del capital o dels fons propis d'entitats, independentment de la seva consideració comptable. Això implica excloure el caràcter deduïble de la retribució a les accions sense vot o accions rescatables, que comptablement tenen la consideració de passius financers.
- La corresponent als préstecs participatius atorgats per entitats que formin part del mateix grup de societats. Això elimina la possibilitat de deduir les despeses financeres derivades de la retribució d'aquests préstecs participatius.

Així mateix, tampoc no són deduïbles les despeses financeres derivades de deutes amb entitats del grup destinades a l'adquisició, a altres entitats del grup, de participacions en el capital o fons propis de qualsevol tipus d'entitats, o a la realització d'aportacions en el capital o fons propis d'altres entitats del grup, tret que el contribuïent acreditat que hi ha motius econòmics vàlids per a la realització d'aquestes operacions (art. 15.h LIS).

Connectat amb aquest supòsit, es preveu (art. 16.5 LIS) també una limitació addicional en relació amb la deducció de les despeses financeres de què hem parlat en el mòdul anterior. D'acord amb això, no són deduïbles les despeses financeres associades a l'adquisició de participacions en entitats quan, posteriorment, l'entitat adquirida s'incorpora al grup de consolidació fiscal al qual pertany l'adquirent, o bé és objecte d'una operació de reestructuració, de manera que l'activitat de l'entitat adquirida o qualsevol altra que sigui objecte d'incorporació al grup fiscal o reestructuració amb l'adquirent en els 4 anys posteriors no suporti la despesa financera derivada de la seva adquisició. No obstant això, aquesta limitació no s'aplica quan el deute associat a l'adquisició de les participacions arriba a un màxim d'un 70% i es redueix almenys de manera proporcional durant un termini de 8 anys, fins que assoleix un nivell del 30% sobre el preu d'adquisició. En aquest supòsit, en relació amb el càlcul del límit addicional del 30% del benefici operatiu de l'entitat adquirent, no s'hi inclou el benefici operatiu corresponent a qualsevol entitat que, en el termini de 4 anys posteriors a l'adquisició, es fusioni amb aquella, quan la

Règim transitori

La reversió de les pèrdues per deterioració que hagin resultat fiscalment deduïbles en períodes impositius iniciats abans de l'1 de gener de 2013 es produirà de conformitat amb el règim previst en la DT 16a. LIS.

fusió no s'aculli al règim fiscal especial. No obstant això, la despesa financera no deduïble per l'aplicació d'aquest límit addicional sí que és compensable en els períodes impositius següents, i són aplicables el límit addicional i el límit general d'aplicació a les despeses financeres netes.

Entre les **regles de valoració** que preveu la LIS, s'hi inclou una relativa a les operacions d'augment de capital o fons propis per compensació de crèdits, que són objecte de valoració fiscal per l'import d'aquest augment des del punt de vista mercantil, independentment de quina sigui la valoració comptable (art. 17.2 LIS).

Així mateix, hi ha ajustos fiscals per aplicació d'altres normes de valoració en l'àmbit de les operacions societàries (art. 17, apartats 4 a 9 LIS).

Segons la LIS, es valoren pel seu valor de mercat diversos elements patrimonials, entre els quals es troben:

- Els aportats a entitats i els valors rebuts en contraprestació.
- Els transmesos als socis per causa de dissolució, separació d'aquests, reducció del capital amb devolució d'aportacions, repartiment de la prima d'emissió i distribució de beneficis.
- Els transmesos en virtut de fusió, i escissió total o parcial, tret que hi sigui aplicable el règim especial.
- Els adquirits per bescanvi o conversió, també tret que sigui procedent aplicar-hi el règim especial.

Així mateix, s'estableixen altres regles de valoració i assignació de rendes:

- En la reducció de capital amb devolució d'aportacions i en la distribució de la prima d'emissió d'accions o participacions s'integra en la base imposable dels socis l'excés del valor de mercat dels elements rebuts sobre el valor fiscal de la participació.
- En la distribució de beneficis s'integra en la base imposable dels socis el valor de mercat dels elements rebuts.
- En la dissolució d'entitats i separació de socis s'integra en la base imposable d'aquests la diferència entre el valor de mercat dels elements rebuts i el valor fiscal de la participació anul·lada.
- En la fusió, absorció o escissió total o parcial s'integra en la base imposable dels socis la diferència entre el valor de mercat de la participació rebuda i el valor fiscal de la participació anul·lada, tret que hi sigui aplicable el règim fiscal especial.

En relació amb les **operacions vinculades**, s'exclouen expressament de la possibilitat de presentar la documentació simplificada les operacions de transmissió de valors o participacions representatius de la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitats que no s'admetin a negociació en algun dels mercats regulats de valors, o que s'admetin a negociació en mercats regulats situats en països o territoris qualificats com a paradisos fiscals (art. 18.3.3r. LIS).

També en l'àmbit de les operacions vinculades, com que es dona el supòsit que el valor convingut sigui diferent del valor de mercat, i la vinculació es defineix en funció de la relació entre socis o partícips i l'entitat, s'ha d'atendre

la naturalesa d'aquesta diferència amb vista a la seva eventual tributació. A aquest efecte, s'ha de distingir si la diferència és a favor del soci o de l'entitat (art. 18.11 LIS):

«Quan la diferència sigui a favor del soci o partícip, la part de la diferència que es correspongui amb el percentatge de participació en l'entitat es considera com a retribució de fons propis per a l'entitat i com a participació en beneficis per al soci. Per contra, la part de la diferència que no es correspongui amb aquest percentatge té per a l'entitat la consideració de retribució de fons propis i per al soci o partícip d'utilitat percebuda d'una entitat per la condició de soci, accionista, associat o partícip.

Quan la diferència sigui a favor de l'entitat, la part de la diferència que es correspongui amb el percentatge de participació en aquesta té la consideració d'aportació del soci o partícip als fons propis de l'entitat, i augmenta el valor d'adquisició de la participació del soci o partícip. Al seu torn, la part que no es correspongui amb el percentatge de participació en l'entitat té la consideració de renda per a l'entitat, i de liberalitat per al soci o partícip».

Finalment, una de les qüestions de més importància en l'àmbit que ens ocupa és la relativa a l'eliminació de la doble imposició de dividendes i plusvàlues. L'actual text de la LIS ha modificat la tradicional diferenciació entre aquests rendiments de font interna i de font internacional, i ha establert un únic règim d'exempció per a evitar la doble imposició sobre dividendes i rendes derivades de la transmissió de valors representatius dels fons propis d'entitats residents i no residents en territori espanyol.

En relació amb aquesta exempció, hem d'assenyalar que els seus requisits d'aplicació són bàsicament l'existència d'una participació significativa i, en el cas de rendiments de font internacional, el fet d'haver suportat un gravamen similar a l'IS.

En aquest sentit, es preveu l'aplicació de l'exempció només per a les participacions que representin almenys un 5%, de manera directa o indirecta, en el capital o en els fons propis de l'entitat o amb un valor d'adquisició superior a 20 milions d'euros.

La participació s'ha de posseir de manera ininterrompuda durant l'any anterior al dia en què sigui exigible el benefici que es distribueixi o, si no és així, s'ha de mantenir posteriorment durant el temps necessari per a completar el termini d'un any. Per a fer el còmput, també es considera el període en què la participació hagi estat posseïda ininterrompudament per altres entitats que reuneixin les circumstàncies exigides per formar part d'un grup de societats.

Si els ingressos de la participada estan conformats almenys en un 70% per dividendes, participacions en beneficis o rendes derivades de la transmissió de valors representatius del capital o dels fons propis d'entitats, l'aplicació de l'exempció respecte d'aquestes rendes requereix que el contribuïent tingui una participació indirecta en aquestes entitats que compleixi els mateixos requisits establerts per a les obtingudes a través de participació directa.

A més, si l'entitat participada és no resident, s'exigeix que hagi estat subjecta i no exempta per un impost estranger de naturalesa idèntica o anàloga a l'IS i a un tipus nominal mínim del 10% en l'exercici en què s'hagin obtingut els beneficis que es reparteixen o en els quals es participa, independentment de l'aplicació d'algun tipus d'exempció, bonificació, reducció o deducció sobre

Tingueu-ho en compte

Les participacions inferiors a un 5% o amb un valor d'adquisició inferior als 20 milions d'euros no permeten l'aplicació de l'exempció per a corregir la doble imposició.

aquells. Es considera complert aquest requisit quan l'entitat participada sigui resident en un país amb el qual Espanya tingui subscrit un conveni per a evitar la doble imposició internacional que li sigui aplicable i que contingui una clàusula d'intercanvi d'informació.

Complint aquestes condicions, n'estan exempts els dividendes obtinguts pel subjecte passiu de l'IS. A aquests efectes, es consideren dividendes els derivats dels valors representatius del capital o dels fons propis d'entitats, independentment de la seva consideració comptable i les retribucions corresponents a préstecs participatius atorgats per entitats que formin part del mateix grup de societats, tret que generin una despesa deduïble per a l'entitat pagadora.

Complint els mateixos requisits, també n'està exempta la renda positiva obtinguda en la transmissió de la participació en una entitat i la renda obtinguda en els supòsits de liquidació de l'entitat, separació del soci, fusió, escissió total o parcial, reducció de capital, aportació no dineraria o cessió global d'actiu i passiu.

En aquest punt s'ha de tenir en compte que el requisit de la participació s'ha de complir el dia en què es produeixi la transmissió, mentre que el de submissió a un impost anàleg per a les entitats no residents s'ha de complir en tots i cadascun dels exercicis de tinença de la participació. Si no es dona aquesta segona circumstància, s'hi aplica parcialment l'exempció:

- Quant a la part de la renda que es correspongui amb un increment net de beneficis no distribuïts generats per l'entitat participada durant el temps de tinença de la participació, es considera exempta la part que es correspon amb els beneficis generats en els exercicis en què es compleixi el requisit.
- En relació amb la part de la renda que no es correspongui amb un increment net de beneficis no distribuïts generats per l'entitat participada durant el temps de tinença de la participació, aquesta s'entén generada de manera lineal, excepte prova en contra, durant el temps de tinença de la participació, i es considera exempta la part que proporcionalment es correspongui amb la tinença en els exercicis en què s'hagi complert el requisit.

Hi ha regles especials per als casos en què les participacions transmeses hagin estat valorades d'acord amb la normativa del règim especial de les fusions, escissions, aportacions d'actius, bescanvi de valors i canvi de domicili social d'una societat europea o una societat cooperativa europea d'un estat membre a un altre de la Unió Europea i per als casos de transmissions successives de valors homogenis.

Règim transitori

Atès que la incorporació d'aquesta exempció en el nostre ordenament és recent, s'ha de tenir present el règim transitori que estableix la DT 23a. LIS.

Exclusions

L'exempció sobre les plusvàlues no és aplicable a algunes rendes:

- Les rendes derivades de la transmissió de la participació, directa o indirecta, en una entitat que tingui la consideració d'entitat patrimonial que no es correspongui amb

un increment de beneficis no distribuïts generats per l'entitat participada durant el temps de tinença de la participació.

- La part de les rendes derivades de la transmissió de la participació en una agrupació d'interès econòmic espanyola o europea, que no es correspongui amb un increment de beneficis no distribuïts generats per l'entitat participada durant el temps de tinença de la participació.
- Les rendes derivades de la transmissió de la participació, directa o indirecta, en una entitat que generi imputacions de renda en el règim de transparència fiscal internacional, sempre que, almenys, el 15% de les seves rendes hi quedin sotmeses.

A fi d'evitar resultats abusius, en els casos d'obtenció d'una renda negativa en la transmissió de la participació en una entitat que hagi estat prèviament transmesa per una altra entitat que reuneixi les circumstàncies previstes per a formar part d'un mateix grup de societats amb el contribuent, aquesta renda negativa es minora en l'import de la renda positiva obtinguda en la transmissió precedent i a la qual s'hagi aplicat un règim d'exempció.

L'exempció no s'aplica **ni a dividendes ni a plusvàlues** en alguns supòsits, com ara les rendes obtingudes per agrupacions d'interès econòmic espanyoles i europees, i per unions temporals d'empreses, quan almenys un dels seus socis, tingui la condició de persona física, o les rendes de font estrangera que l'entitat integri en la seva base imposable i en relació amb les quals opti per aplicar, si escau, la deducció per doble imposició internacional que preveu la LIS.

Tampoc no és aplicable l'exempció quan l'entitat participada de què provenen els dividendes o plusvàlues sigui resident en un país o territori qualificat com a paradís fiscal, excepte que resideixi en un estat membre de la Unió Europea i el contribuent acreditat que la seva constitució i operativa responen a motius econòmics vàlids i que duu a terme activitats econòmiques.

Exemples

1) La societat espanyola La Siesta, SA participa en un 25% de la societat alemanya Arbeit, GmbH. Aquesta distribueix dividendes a l'espanyola per un import de 30.000 euros. Té la societat espanyola dret a l'exempció per aquests dividendes?

Sí, com que es tracta d'una participació d'almenys el 25%, compleix el requisit exigint de participació i Alemanya té un impost anàleg equivalent a l'IS, per la qual cosa pot fer l'ajust fiscal corresponent per a exonerar de tributació els dividendes.

2) La societat resident en territori espanyol, Fiesta, SA participa en un 30% la societat Papers, SA, resident a l'illa de Jersey. Aquesta entitat ha distribuït dividendes a l'espanyola per 50.000 euros. Es pot aplicar l'exempció per a evitar la doble imposició?

En principi no. Com que es tracta d'un territori qualificat com a paradís fiscal, quedaria exclòs de l'exempció. No obstant això, atès que l'illa de Jersey pertany a un estat membre de la UE, si la societat Fiesta, SA aconsegueix demostrar que l'entitat Papers, SA respon a motius econòmics vàlids i realitza activitat econòmica, com que es compleixen els requisits de participació es podria aplicar l'exempció dels dividendes.

Una vegada determinada la base imposable i aplicat el tipus de gravamen, és procedent fer la pràctica de les deduccions, i és d'especial interès en el nostre cas en tant que mecanismes per a corregir la doble imposició.

D'una banda, com a mecanisme per a evitar la **doble imposició jurídica** (mateixa renda gravada a un mateix subjecte per dos països diferents), s'estableix un sistema d'imputació (art. 31 LIS), de manera que si a la base imposable del contribuent s'integren rendes obtingudes i gravades a l'estranger, es dedueix de la quota íntegra la més petita entre dues quantitats:

- L'import efectiu del que s'hagi satisfet a l'estranger per raó de gravamen de naturalesa idèntica o anàloga a l'IS, excloent de la deducció els impostos no pagats en virtut d'exempció, bonificació o qualsevol altre benefici fiscal, i sempre sense excedir l'impost que correspondria en virtut de l'aplicació d'un CDI.
- L'import de la quota íntegra que a Espanya correspondria pagar per les rendes esmentades si s'haguessin obtingut en territori espanyol.

Per la seva banda, només per a fonts de renda estrangera, es preveu també un mecanisme per a corregir la **doble imposició econòmica internacional** en dividendes i participacions en beneficis (art. 32 LIS). Aquesta deducció en quota es configura realment com un mecanisme corrector per a la doble imposició en els casos en què l'entitat resident no compleix els requisits per a aplicar l'exempció o si, si escau, prefereix optar per aquesta segona via.

Per a poder aplicar aquesta deducció, els requisits establerts tenen a veure bàsicament amb la participació i no amb la submissió a un impost anàleg en la font. De fet, es configuren com a requisits que la participació directa o indirecta en el capital de l'entitat no resident sigui, almenys, del 5%, o bé que el valor d'adquisició de la participació sigui superior a 20 milions d'euros, i que la participació s'hagi posseït de manera ininterrompuda durant l'any anterior al dia en què sigui exigible el benefici que es distribueixi o, si no, que es mantingui durant el temps que sigui necessari per a completar un any (computant, si escau, la possessió per entitats del mateix grup).

En aquests casos, si en la base imposable es computen dividendes o participacions en beneficis pagats per una entitat no resident, es dedueix l'impost efectivament pagat per aquesta última respecte dels beneficis amb càrrec als quals s'abonen els dividendes, en la quantia corresponent a aquests que s'inclogui en la base imposable del contribuent.

En la resta de la liquidació del tribut no hi ha més qüestions rellevants des del punt de vista dels temes tractats en aquesta part del mòdul.

Deducció per reinversió

La deducció existent per reinversió de beneficis derivats de la transmissió onerosa d'accions i participacions ha desaparegut en la reforma de 2014 i s'ha substituït per la denominada reserva de capitalització (art. 25 LIS), que, juntament amb la limitació de despeses financeres, pretén neutralitzar en major mesura el tractament que té en l'IS el finançament aliè enfront del finançament propi. No obstant això, des del nostre punt de vista, no té transcendència específica.

Totes les consideracions exposades fins ara són les previstes en el règim general de l'IS. No obstant això, no s'ha d'oblidar l'existència de diversos règims especials en què, en alguns supòsits, existeixen peculiaritats referides als títols de renda variable.

Així, es poden veure especialitats en els règims propis de les agrupacions d'interès econòmic, espanyoles i europees, i d'unions temporals d'empreses (amb diferents supòsits d'imputació i exoneració de gravamen); d'entitats dedicades a l'arrendament d'habitatge (en què es limita, entre altres qüestions, l'aplicació de l'exempció de dividends); de les entitats i fons de capital de risc i societats de desenvolupament industrial regional, i en el d'institucions d'inversió col·lectiva (supòsits tots dos que són objecte d'atenció en un altre lloc d'aquests materials), en el de consolidació fiscal i en el de les fusions, escissions, aportacions d'actius, bescanvi de valors i canvi de domicili social d'una societat europea o una societat cooperativa europea d'un estat membre a un altre de la Unió Europea (encara que ja hem fet referència a diversos aspectes d'aquests) i, finalment, a la transparència fiscal internacional, la regulació de la qual, *mutatis mutandis*, és similar a la que hem analitzat en l'IRPF i que ens exonera de tornar a tractar-la en aquest punt.

Finalment, per a acabar les referències a l'IS, hem de tenir en compte la submissió a **retenció** amb caràcter general de les rendes derivades de la participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat (art. 60 RIS).

No obstant això –com en l'IRPF– hi ha rendes exonerades de retenció, entre les quals cal destacar, per al que aquí ens interessa (art. 128 LIS i 61 RIS):

- Els dividends o participacions en beneficis repartits per agrupacions d'interès econòmic, espanyoles i europees, i per unions temporals d'empreses que corresponguin a socis que hagin de suportar la imputació de la base imposable i procedeixin de períodes impositius durant els quals l'entitat hagi tributat segons el que disposa el règim especial.

- Els dividendes o participacions en beneficis, interessos i altres rendes satisfetes entre societats que formin part d'un grup que tributi en el règim de consolidació fiscal.
- Els dividendes o participacions en beneficis que tinguin dret a l'exempció.
- Les primes de conversió d'obligacions en accions.
- Les rendes derivades de la distribució de la prima d'emissió d'accions o participacions.

El tipus de retenció aplicable és, en tot cas, del 19%.

El segon tribut que hem d'analitzar és l'IRNR, ja que els rendiments obtinguts pels titulars d'instruments de renda variable no residents poden tributar en aquest impost (tret que del CDI aplicable es derivi una altra conclusió), tant pels dividendes com pels guanys patrimonials obtinguts amb la seva transmissió.

En primer lloc, ateses les remissions efectuades per la normativa de l'IRNR, si el no resident actua a Espanya sense un establiment permanent, les seves rendes es qualifiquen, d'acord amb la normativa de l'IRPF, com a rendiments del capital mobiliari o com a guanys patrimonials i tributen amb aquesta qualificació en l'IRNR. Per contra, si actua a Espanya a través d'un establiment permanent, correspon, com en l'IS, incloure aquestes rendes en la seva base imposable (independentment del lloc d'obtenció), de conformitat amb la seva qualificació comptable, i fer-hi, si escau, els ajustos corresponents.

En relació amb les rendes obtingudes **sense la mediació d'un establiment permanent**, hem de partir de la consideració que són obtinguts en territori espanyol (art. 13.1.f.1r. i i LIRPF) els dividendes i altres rendiments derivats de la participació en els fons propis d'entitats residents a Espanya. Així mateix, es consideren obtinguts en territori espanyol els guanys patrimonials quan es derivin de valors emesos per persones o entitats residents en territori espanyol, o també quan procedeixin, directament o indirectament, de béns immobles situats en territori espanyol o de drets relatius a aquests. Com a conseqüència d'aquesta última regla, es consideren **obtinguts en aquest territori**:

- Els guanys patrimonials derivats de drets o participacions en una entitat, resident o no, l'actiu dels quals estigui constituït principalment, de manera directa o indirecta, per béns immobles situats en territori espanyol.

- Els guanys patrimonials derivats de la transmissió de drets o participacions en una entitat, resident o no, que atribueixin al seu titular el dret de gaudi sobre béns immobles situats en territori espanyol.

Des de la perspectiva de les **rendes exemptes**, cal destacar els aspectes següents (art. 14.1.c, h, k i l LIRNR):

- N'estan exempts, si compleixen una sèrie de requisits, els beneficis distribuïts per les societats filials residents en territori espanyol a les seves societats matrius residents en altres estats membres de la Unió Europea o als establiments permanents d'aquestes últimes situats en altres estats membres.
- N'estan exempts els dividendes i participacions en beneficis obtinguts sense la mediació d'un establiment permanent per fons de pensions i per IIC, si bé aquestes qüestions tenen tractament específic en altres llocs d'aquests materials.
- També gaudeixen d'exempció els guanys patrimonials derivats de béns mobles obtinguts sense la mediació d'un establiment permanent, per residents en un altre estat membre de la Unió Europea o per establiments permanents d'aquests residents situats en un altre estat membre de la Unió Europea, entre els quals s'inclouen per descomptat els guanys derivats de la transmissió d'instruments de renda variable.

Excepcions

No obstant això, aquesta norma no és aplicable als guanys patrimonials derivats de la transmissió d'accions, participacions o altres drets en una entitat quan:

- L'actiu de l'entitat consisteixi principalment, directament o indirectament, en béns immobles situats en territori espanyol.
- Es tracti de contribuents persones físiques que, en algun moment anterior, durant el període de 12 mesos precedent a la transmissió, hagin participat, directament o indirectament, en almenys el 25% del capital o patrimoni de l'entitat.
- Es tracti d'entitats no residents i la transmissió no compleixi els requisits per a l'aplicació de l'exempció que preveu l'art. 21 LIS.
- Finalment, gaudeixen d'exempció les rendes derivades de les transmissions de valors efectuades en algun dels mercats secundaris oficials de valors espanyols, obtingudes per persones físiques o entitats no residents sense la mediació d'un establiment permanent en territori espanyol, que siguin residents en un estat que tingui subscript amb Espanya un conveni per a evitar la doble imposició amb clàusula d'intercanvi d'informació.

En relació amb les rendes obtingudes a través d'un **establiment permanent**, es consideren com a tals els guanys o pèrdues patrimonials derivats dels elements patrimonials afectes a l'establiment permanent, entenent com a tals els vinculats funcionalment al desenvolupament de l'activitat que constitueix

el seu objecte. En aquest sentit, els actius representatius de la participació en fons propis d'una entitat només es consideren elements patrimonials afectes a l'establiment permanent quan aquest sigui una sucursal registrada en el Registre Mercantil i es reflecteixin en els estats comptables de l'establiment permanent (art. 16 LIRNR i 1 RIRNR).

Les rendes sotmeses a l'IRNR tributen d'acord amb el **tipus** aplicable en l'IS si les obté un establiment permanent i al tipus fix del 19%, en cas que siguin obtingudes sense la mediació d'un establiment permanent, independentment que es qualifiquin com a rendiments del capital mobiliari o com a guanys patrimonials (art. 25.1.f LIRNR).

En general, les rendes subjectes a aquest impost estan sotmeses a **retenció**, que ha de practicar la persona o entitat pagadora d'aquestes i per una quantitat equivalent a la quota tributària corresponent (retenció alliberadora en la font, art. 31 LIRNR). No obstant això, no és procedent practicar retenció pel rendiment derivat de la distribució de la prima d'emissió d'accions o participacions, o de la reducció de capital.

Deixant enrere la imposició sobre la renda, hem d'analitzar com incideix l'IP sobre la titularitat d'instruments de renda variable. Sobre aquest tema, ens interessa destacar el possible àmbit exempt i les regles de valoració aplicables als instruments subjectes.

Des del primer d'aquests punts de vista, la titularitat d'accions o participacions en entitats pot gaudir de l'exempció establerta en la LIP connectada a l'empresa individual i familiar.

Així, n'estan exempts la plena propietat, la nua propietat i el dret d'usdefruit vitalici sobre les participacions en entitats, amb cotització en mercats organitzats o sense, sempre que hi concorrin tres condicions (art. 4.vuit.dos LIP):

1) Que l'entitat, sigui o no societària, exerceixi una activitat econòmica. És a dir, que no tingui per activitat principal la gestió d'un patrimoni mobiliari o immobiliari.

S'entén que gestiona un patrimoni mobiliari o immobiliari i que, per tant, no duu a terme una activitat econòmica quan concorrin, durant més de 90 dies de l'exercici social, qualsevol de les condicions següents:

- Que més de la meitat del seu actiu estigui constituït per valors, sense computar els posseïts per a donar compliment a obligacions legals i reglamentàries; els que incorporin drets de crèdit nascuts de relacions contractuals establertes com a conseqüència del desenvolupament d'activitats econòmiques; els posseïts per societats de valors com a conseqüència de l'exercici de l'activitat constitutiva del seu objecte, i, finalment, els que atorguin, almenys, el 5% dels drets de vot i es posseïxin amb la finalitat de dirigir i gestionar la participació sempre que, a aquests efectes, es disposi de la corresponent organització de mitjans materials i personals, i l'entitat participada exerceixi una activitat econòmica.

- Que més de la meitat del seu actiu no estigui afecte a activitats econòmiques.

2) Que la participació del subjecte passiu en el capital de l'entitat sigui almenys del 5% computat de manera individual, o del 20% juntament amb el seu cònjuge, ascendents, descendents o col·laterals de segon grau, ja tingui l'origen el parentiu en la consanguinitat, en l'afinitat o en l'adopció.

3) Que el subjecte passiu exerceixi efectivament funcions de direcció en l'entitat, i per això percebi una remuneració que representi més del 50% de la totalitat dels rendiments empresarials, professionals i de treball personal.

Quan la participació en l'entitat sigui conjunta amb alguna o algunes persones del grup familiar, les funcions de direcció i les remuneracions derivades d'aquesta s'han de complir almenys en una de les persones del grup de parentiu, sense perjudici que totes elles tinguin dret a l'exempció.

En tot cas, l'exempció només assoleix al valor de les participacions en la part que correspongui a la proporció existent entre els actius necessaris per a l'exercici de l'activitat empresarial o professional, minorats en l'import dels deutes derivats d'aquesta, i el valor del patrimoni net de l'entitat.

D'altra banda, en relació amb la **valoració** de la titularitat dels instruments de renda variable, hem de tenir en compte l'existència de dues regles de valoració diferents, segons que es tracti de participacions en entitats cotitzades o no cotitzades.

D'una banda, les accions i participacions en el capital social o fons propis d'entitats **negociades en mercats organitzats** (art. 15 LIP), excepte les corresponents a IIC, es computen segons el seu valor de negociació mitjana del quart trimestre de cada any, i anualment es publica la relació dels valors que es negociïn en mercats organitzats, amb la seva cotització mitjana corresponent al quart trimestre de l'any per part del Ministeri d'Hisenda.

Supòsits especials

En els supòsits de subscripció de noves accions no admeses encara a cotització oficial, emeses per entitats jurídiques que cotitzin en mercats organitzats, es pren com a valor d'aquestes accions el de l'última negociació dels títols antics dins del període de subscripció.

En les ampliacions de capital pendents de desemborsament, la valoració de les accions s'ha de fer com si estiguessin totalment desemborsades, incloent-hi la part pendent de desemborsament com a deute del subjecte passiu.

D'altra banda, les **accions i participacions no cotitzades** (art. 16 LIP) es valoren pel valor teòric resultant de l'últim balanç aprovat, sempre que aquest hagi estat sotmès a revisió i verificació i l'informe d'auditoria resulti favorable (independentment de si l'auditoria ha tingut caràcter obligatori o voluntari). Si el balanç no ha estat auditat o l'informe d'auditoria no és favorable, la valoració s'ha de fer pel valor més alt entre tres: el valor nominal, el valor teòric resultant de l'últim balanç aprovat o el que resulti de capitalitzar al 20% la mitjana dels beneficis dels tres exercicis socials tancats abans de la data de la

meritació de l'impost (incloent-hi en els beneficis els dividendes distribuïts i les assignacions a reserves, excloses les de regularització o d'actualització de balanços).

La valoració de les participacions en el capital social de les cooperatives es determina en funció de l'import total de les aportacions socials desemborsades, obligatòries o voluntàries, que resulten de l'últim balanç aprovat, amb deducció, si escau, de les pèrdues socials no reintegrades.

En aquest cas existeix una obligació per part de l'entitat de subministrar aquesta informació als accionistes, participants o cooperativistes.

En els supòsits de transmissió dels títols de renda variable que no tinguin causa onerosa i, per tant, estiguin subjectes a l'ISD, al marge de la incidència del valor obtingut d'acord amb les regles de l'IP i de la qual ja hem parlat en el mòdul anterior, interessa tenir en compte dues qüestions importants: la possible aplicació de les regles sobre addició de béns a l'herència i l'existència de beneficis fiscals en la determinació de la base liquidable de l'impost.

Amb caràcter previ s'ha de recordar la configuració com a **responsables subsidiaris** dels mediadors en la transmissió de títols valor que formin part de l'herència si els lliuren als hereus amb caràcter previ a la liquidació del tribut. S'exclou d'aquesta conseqüència quan es limitin a fer, per ordre dels hereus, la venda dels valors necessaris que tingui com a finalitat exclusiva el pagament de l'ISD i sempre que contra el preu obtingut en aquesta venda lliuri als beneficiaris un xec bancari expedit a nom de l'Administració creditora de l'impost (art. 8.1.c LISD).

Com expliquem en el mòdul anterior en relació amb els títols de renda fixa, s'ha de tenir en compte que una de les normes de recomposició del cabal hereditari (**addició de béns a l'herència**, art. 11.1.d LISD) es concreta en l'existència de valors en aquest. En efecte, la norma estableix que es consideren part del cabal hereditari els valors i efectes dipositats i els resguards dels quals s'hagin endossat, si abans de la defunció de l'endossant aquells no s'han retirat o s'ha pres nota de l'endós en els llibres del dipositari, i els valors nominatius que hagin estat igualment objecte d'endós, si la transferència no s'ha fet constar en els llibres de l'entitat emissora abans de la defunció del causant. Aquesta norma pot implicar que si l'adquirent o endossatari no és hereu, es passi a considerar com a legatari a l'efecte de l'ISD.

Exclusió de la presumpció

Recordeu que aquesta presumpció no s'aplica quan consti d'una manera suficient que el preu o equivalència del valor dels béns o efectes transmesos s'ha incorporat al patrimoni del venedor o cedent i consta en l'inventari de la seva herència, que s'ha de tenir en compte per a la liquidació de l'impost, o si es justifica suficientment que la retirada de valors o efectes o la presa de nota de l'endós no s'ha pogut verificar abans de la defunció del causant per causes independents de la voluntat d'aquest i de l'endossatari. En tot

cas, si es desvirtua aquesta presumpció, es podria incórrer en algun dels altres supòsits d'addició de béns regulats en la LISD.

Finalment, com dèiem, hi ha un benefici fiscal en la transmissió de l'empresa, consistent en una **reducció** del seu valor en la determinació de la **base liquidable** de l'impost. Amb caràcter previ a la seva anàlisi, s'ha de destacar que es tracta de normes que han estat en la majoria dels casos objecte de «millora» per la normativa dictada per les comunitats autònomes en l'exercici de les seves competències normatives.

Aquest benefici es preveu, amb diferències, tant en les transmissions *mortis causa* com en *les inter vivos*.

Així, en les transmissions *mortis causa* (art. 20.2.c LISD) que tinguin com a adquirents els cònjuges, descendents o adoptats de la persona morta, si està inclòs en el cabal hereditari el valor de participacions en entitats, a les quals sigui aplicable l'exempció de l'IP, per a obtenir la base liquidable s'aplica a la imposable una reducció del 95% del valor esmentat, sempre que l'adquisició es mantingui durant els deu anys següents a la defunció del causant, tret que l'adquirent mori dins d'aquest termini. Tampoc no pot fer actes de disposició i operacions societàries que, directament o indirectament, puguin donar lloc a una minoració substancial del valor de l'adquisició.

Normativa autonòmica

Encara que aquí fem referència a la llei estatal que serveix de marc, s'ha de comparar la normativa autonòmica.

Precisions

La mateixa norma és aplicable si el que està inclòs en el cabal hereditari és el valor de drets d'usdefruit sobre les participacions, o de drets econòmics derivats de l'extinció d'aquest usdefruit, sempre que amb motiu de la defunció es consolida el ple domini en el cònjuge, descendents o adoptats, o aquests perceben els drets deguts a la finalització de l'usdefruit en forma de participacions en l'empresa, negoci o entitat afectada.

D'altra banda, si no hi ha descendents o adoptats, la reducció és aplicable a les adquisicions per ascendents, adoptants i col·laterals, fins al tercer grau i amb els mateixos requisits recollits anteriorment, i en tot cas, el cònjuge supervivent té dret a la reducció del 95%.

En cas que no es compleixi el requisit de permanència, s'ha de pagar la part de l'impost que s'hagi deixat d'ingressar com a conseqüència de la reducció practicada i els interessos de demora.

Per la seva banda, en relació amb les transmissions *inter vivos* (art. 20.6 LISD), quan aquestes siguin a favor del cònjuge, descendents o adoptats, i el seu objecte siguin participacions en entitats del donant a les quals sigui aplicable l'exempció de l'IP, s'aplica una reducció a la base imposable per a determinar la liquidable del 95% del valor d'adquisició, sempre que hi concorrin tres condicions:

- Que el donant tingui seixanta-cinc o més anys o es trobi en situació d'incapacitat permanent, en grau d'absoluta o gran invalidesa.
- Que, si el donant està exercint funcions de direcció, deixa d'exercir i de percebre remuneracions per l'exercici d'aquestes funcions des del moment

de la transmissió. A aquest efecte, no s'entén compresa entre les funcions de direcció la mera pertinença al Consell d'Administració de la societat.

- Que el donatari mantingui l'adquisició amb dret a l'exempció en l'IP durant els deu anys següents a la data de l'escriptura pública de donació, tret que mori dins d'aquest termini. Tampoc no pot fer actes de disposició i operacions societàries que, directament o indirectament, puguin donar lloc a una minoració substancial del valor de l'adquisició.

Per a finalitzar aquesta part del mòdul ens queda referir-nos a les conseqüències en l'àmbit de la **imposició indirecta**, si bé, com hem reflectit al llarg de les diferents aproximacions que hem anat fent, la regla general és l'exempció de les operacions financeres en aquests tributs.

En l'ITPAJD, com indiquem en relació amb els títols de renda fixa, està subjecta a l'impost la **transmissió de valors** (art. 7, 8, 10.2.g i 12.3 TRLITPAJD), com a transmissió patrimonials de béns mobles. Es configura com a base imposable en els supòsits de valors que es negociïn en un mercat secundari oficial, el valor de cotització del dia en què tingui lloc l'adquisició o, si no, la del primer dia immediat anterior en què s'hagin negociat, dins del trimestre immediat precedent. La resta de valors se sotmeten en funció del seu valor real. A tots ells s'aplica un gravamen d'acord amb una escala.

No obstant això, estan expressament **exemptes** de tributació les transmissions de valors, admesos o no a negociació en un mercat secundari oficial, si bé amb referència al que disposa la normativa reguladora del mercat de valors (art. 45.I.B.9è. i art. 17 TRLITPAJD).

També s'ha de recordar que estan exclosos de presentació davant l'oficina liquidadora els documents pels quals es formalitzi la transmissió d'efectes públics, accions, obligacions i valors negociables de tota classe, intervinguts per corredors oficials de comerç i per societats i agències de valors (art. 54.2.a TRLITPAJD).

D'altra banda, s'ha d'esmentar la plena subjecció a la modalitat d'operacions societàries de les operacions de disminució del capital social i de dissolució de societats. En aquests casos, independentment de la qualificació que sigui procedent a l'efecte del seu impost personal, el soci està sotmès a aquest impost en funció del valor dels béns o drets que rebí, sense deducció de deutes o despeses. El seu tipus de gravamen és de l'1%.

Operacions societàries

Cal recordar que des del 2010 n'estan exemptes totes les operacions societàries, excepte les dues esmentades (art. 45.I.B.11 TRLITPAJD).

Finalment, ens queda referir-nos a la submissió de les operacions sobre títols de renda variable a l'IVA. No obstant això, també en aquest cas ens trobarem amb l'exempció general per a les operacions financeres prevista en aquest impost.

En efecte, i de manera expressa, l'exempció sobre les operacions financeres inclou dos supòsits que impliquen l'absència de tributació en aquest impost pels títols que ara analitzem (art. 20.u.18. k i l LIVA):

- N'estan exempts els serveis i operacions, exceptuant-ne el dipòsit i la gestió, relatius a accions, participacions en societats, obligacions i altres valors, excepte els representatius de mercaderies, aquells la possessió dels quals assegurin de fet o de dret la propietat, l'ús o el gaudi exclusiu de la totalitat o part d'un bé immoble, que no tinguin la naturalesa d'accions o participacions en societats i els valors no admesos a negociació en un mercat secundari oficial, efectuats en el mercat secundari, mitjançant la transmissió dels quals s'hagi pretès eludir el pagament de l'impost corresponent a la transmissió dels immobles propietat de les entitats a les quals representin aquests valors, en els termes de la normativa reguladora del mercat de valors.
- Així mateix, n'està exempta la transmissió d'aquests valors i els serveis relacionats amb ella, fins i tot per causa de la seva emissió o amortització, amb les mateixes excepcions.

Per acabar, hem vist que tant en l'ITPAJD com en l'IVA s'estableix la **pèrdua de l'exempció** en els supòsits en què la transmissió d'accions implica la transmissió de la titularitat d'un immoble. D'aquesta manera, s'eludeix el pagament de l'impost que seria aplicable a la transmissió immobiliària, i es remet a la normativa reguladora del **mercat de valors**.

En concret, aquesta remissió l'hem d'entendre efectuada a l'art. 314 TRLMV (antic art. 108 de la Llei del mercat de valors). D'acord amb aquesta disposició, la transmissió de valors, admesos o **no a negociació** en un mercat secundari oficial, està exempta tant de l'IVA com de l'ITPAJD, si bé s'exceptuen d'aquest benefici fiscal les transmissions de valors no admesos a negociació en un mercat secundari oficial efectuades en el mercat secundari, que tributen en **l'impost al qual estiguin subjectes** com a transmissions oneroses de béns immobles, quan mitjançant aquestes transmissions de valors s'hagi pretès eludir el pagament dels tributs que haurien gravat la transmissió dels immobles propietat de les entitats a les quals representin aquests valors.

Presumpcions

Es presumeix que s'actua amb ànim d'elusió del pagament de l'impost corresponent a la transmissió de béns immobles:

- a) Quan s'obtingui el control d'una entitat l'actiu de la qual estigui format en almenys el 50% per immobles radicats a Espanya que no estiguin afectes a activitats empresarials o professionals, o quan, una vegada obtingut aquest control, augmenti la quota de participació en ella.
- b) Quan s'obtingui el control d'una entitat en l'actiu de la qual s'incloguin valors que li permetin exercir el control en una altra entitat que compleixi el requisit anterior.
- c) Quan els valors transmesos hagin estat rebuts per les aportacions de béns immobles efectuades en ocasió de la constitució de societats o de l'ampliació del seu capital social, sempre que aquests béns no s'afectin a activitats empresarials o professionals i que entre la data d'aportació i la de transmissió no hagi transcorregut un termini de tres anys.

La subjecció al tribut que correspongui s'ha de fer d'acord amb les regles següents:

- Per a efectuar el còmput de l'actiu, els valors nets comptables de tots els béns comptabilitzats s'han de substituir pels seus respectius valors reals determinats en la data en què tingui lloc la transmissió o adquisició.
- Si es tracta de societats mercantils, s'entén obtingut aquest control quan directament o indirectament s'aconsegueixi una participació en el capital social superior al 50%. A aquests efectes també es computen com a participació de l'adquirent els valors de les altres entitats pertanyents al mateix grup de societats.
- En els casos de transmissió de valors a la mateixa societat tenidora dels immobles per a la seva posterior amortització per part d'aquesta, s'entén a efectes fiscals que té lloc el supòsit d'elusió. En aquest cas és subjecte passiu l'accionista que, com a conseqüència d'aquestes operacions, obtingui el control de la societat.
- En les transmissions de valors que estiguin subjectes a l'IVA i no exemptes, que tenen la consideració de lliurament de béns a l'efecte d'aquest, la base imposable es determina en proporció al valor de mercat dels béns que s'hagin de computar com a immobles.
- En les transmissions de valors que hagin de tributar per la modalitat de transmissions patrimonials oneroses de l'ITPAJD, per a la pràctica de la liquidació, s'han d'aplicar els elements d'aquest impost a la part proporcional del valor real dels immobles, calculat d'acord amb les regles contingudes en la seva normativa. A aquest efecte es pren com a base imposable la part proporcional sobre el valor real de la totalitat de les partides de l'actiu que s'hagin de computar com a immobles, que correspongui al percentatge total de participació de què es tracti.

2. Institucions d'inversió col·lectiva

La segona part d'aquest mòdul es dedica a l'estudi de les institucions d'inversió col·lectiva com a mecanismes en què els inversors s'agrupen en cerca de més benefici. Per definició, són instruments la rendibilitat dels quals és desconeguda i, en aquesta mesura, es justifica el seu estudi juntament amb els de renda variable que hem analitzat fins ara. Seguint l'esquema que hem utilitzat, ens aproximarem primer de manera breu a la figura de les IIC i posteriorment analitzarem la seva tributació de manera separada en l'IRPF i en la resta del sistema tributari.

2.1. Concepte i classes

Les IIC es poden definir com les entitats que tenen per objecte la captació de fons, béns o drets del públic per a gestionar-los i invertir-los en béns, drets, valors o altres instruments, financers o no, sempre que el rendiment de l'inversor s'estableixi en funció dels resultats col·lectius (art. 1 LIIC).

Regulació

Les IIC estan regulades bàsicament per la Llei 35/2003, de 4 de novembre, d'institucions d'inversió col·lectiva, si bé s'han de considerar també com a IIC, encara que denominades de tipus tancat, les que regula la Llei 22/2014, de 12 de novembre, per la qual es regulen les entitats de capital de risc, altres entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat i les societats gestores d'entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat. Aquestes últimes són objecte d'atenció en un altre mòdul de l'assignatura.

Quant a les eventuais classificacions de les IIC, hem de fer una primera gran distinció entre les IIC de tipus obert i les IIC de tipus tancat.

Entenem per inversió col·lectiva de tipus tancat l'efectuada per les entitats de capital de risc i altres entitats d'inversió col·lectiva en què la política de desinversió dels seus socis o partícips es produeixi de manera simultània per tots ells, i en què cadascun percebi la rendibilitat que li correspongui d'acord amb els termes establerts en els seus estatuts o reglaments per a cada classe d'accions o participacions (art.1 LECRICT).

Si no es donen aquestes circumstàncies (fonamentalment la desinversió simultània obligatòria), som davant IIC de tipus obert, que són les que interessen en aquest punt.

Aquestes IIC es poden classificar, al seu torn, en dues grans tipologies, les de caràcter financer i les de caràcter no financer. Són de caràcter financer les que tenen per objecte la inversió en actius i instruments financers (art.29 i 34 LIIC), mentre que en cas contrari són de caràcter no financer.

Al seu torn, totes les IIC poden adquirir dues formes jurídiques diferents: la de societat d'inversió i la de fons d'inversió.

Els fons d'inversió són IIC configurades com a patrimonis separats sense personalitat jurídica, pertanyents a una pluralitat d'inversors, inclosos entre ells altres IIC. Com que no tenen personalitat jurídica, necessiten que la seva gestió i representació s'atribueixin a un altre ens dotat d'aquesta condició. Generalment és una societat gestora, que exerceix les facultats de domini sense ser propietària del fons, amb el concurs d'un dipositari (art. 3 LIIC).

Com diem, s'exigeix el concurs d'un ens gestor que, normalment, és una societat gestora. Les societats gestores d'IIC (SGIIC) són societats anònimes l'objecte social de les quals es configura com la gestió de les inversions, el control i la gestió de riscos, l'administració, representació i gestió de les subscripcions i reemborsaments dels fons i les societats d'inversió, encara que poden exercir funcions accessòries, com la comercialització d'accions o participacions d'IIC. En tot cas, aquestes SGIIC necessiten una autorització prèvia a la seva creació per part de la CNMV. Una vegada constituïdes, per a començar la seva activitat, s'han d'inscriure en el Registre Mercantil i en el corresponent registre de la CNMV (art. 40 i 41 LIIC).

Per la seva banda, les societats d'inversió són aquelles IIC que adopten la forma de societat anònima. Evidentment tenen com a objecte social el desenvolupament de l'activitat de captació de fons en els termes exposats en definir les IIC. Com que tenen personalitat jurídica, poden autogestionar-se, a diferència dels fons, però també poden sotmetre la seva gestió a una SGIIC (art. 9 i 10 LIIC).

Finalment, ens hem de referir a la tipologia de les diferents IIC de tipus obert que preveu el nostre ordenament. A aquest efecte es pot partir de la taula següent:

IIC de tipus obert	IIC de caràcter financer	Fons d'inversió		FI	
		Societat d'inversió de capital variable		SICAV	
	IIC d'inversió lliure	Fons d'inversió lliure	FIL		
		Societat d'inversió lliure	SIL		
		IIC d'IIC d'inversió lliure	IICIICL		
	IIC de caràcter no financer	IIC i immobiliària	Fons d'inversió immobiliària	FII	
			Societat d'inversió immobiliària	SII	
	Altres IIC no financeres				

Com es pot comprovar la tipologia és àmplia, si bé—com hem indicat— als nostres efectes només ens interessen en aquest moment les IIC de caràcter financer. I dins d'aquestes, en la mesura que són tipus generals i que serveixen, *mutatis mutandis*, de paràmetre per a les altres, els FI i les SICAV, que apareixen ombrejats a la taula.

Observació

Evidentment, hi ha peculiaritats en la noció i règim jurídic de cadascuna de les tipologies esmentades i, per tant, també en FI i SICAV, encara que no és aquest el lloc oportú per a fer un estudi en profunditat d'aquestes institucions. N'hi ha prou amb l'aproximació conceptual que se n'ha fet.

2.2. Tributació

Una vegada més, com hem assenyalat, separarem el tractament de les rendes obtingudes pels partícips en IIC en l'àmbit de l'IRPF i la incidència dels altres tributs en les operacions relacionades amb aquestes entitats.

2.2.1. En l'impost sobre la renda de les persones físiques

Les persones físiques residents en territori espanyol que inverteixen en IIC i obtenen per això una rendibilitat estan lògicament obligades a incloure aquest benefici entre les seves rendes sotmeses a l'IRPF. Aquesta subjecció al tribut pot ser-ho, en vista que som davant una participació en una entitat amb la intenció d'obtenir beneficis, o bé perquè s'obté rendibilitat directa derivada de la inversió, o bé perquè es transmet la participació.

Des del punt de vista conceptual, la participació en una IIC no és més que la participació en els fons propis d'aquesta entitat, per la qual cosa les rendes que genera són similars a les obtingudes per les participacions en altres entitats i que hem analitzat en la primera part d'aquest mòdul.

Així, qui participa en una IIC pot obtenir un **rendiment del capital mobiliari** derivat de la participació en fons propis d'una entitat (equivalent a dividends o beneficis) i també un **guany o pèrdua patrimonial** en ocasió de la transmissió de la participació.

En tot cas, la tributació dels socis o partícips en IIC rep un tractament específic en la normativa de l'IRPF (art. 94 LIRPF), encara que la qualificació de les rendes i bona part de les regles generals aplicables no variïn.

En aquest sentit, es disposa que els contribuents que siguin socis o partícips de les IIC regulades en la LIIC han d'imputar, de conformitat amb les normes generals de la Llei, quatre tipus de rendes diferents:

- Els guanys o pèrdues patrimonials obtinguts com a conseqüència de la transmissió de les accions o participacions o del reemborsament d'aquestes últimes.
- Els resultats distribuïts per les institucions d'inversió col·lectiva.
- Les rendes obtingudes en ocasió de la reducció de capital d'una SICAV que tingui per finalitat la devolució d'aportacions.
- Les rendes derivades de la distribució de la prima d'emissió d'accions d'una SICAV.

S'ha de tenir en compte que aquestes mateixes normes són aplicables, amb alguns matisos, a les rendes obtingudes per socis o participis d'IIC harmonitzades, tret que siguin residents en paradisos fiscals, constituïdes i domiciliades en algun estat membre de la Unió Europea i inscrites en el registre especial de la CNMV, a l'efecte de la seva comercialització per entitats residents a Espanya.

Vegem de manera separada cadascun dels supòsits.

En relació amb les rendes obtingudes com a conseqüència de la transmissió de les accions o participacions o del reemborsament de participacions, la qualificació que escau aplicar a la renda obtinguda és la de guany o pèrdua patrimonial, per la qual cosa, excepte les especialitats que comentarem, segueixen el règim general d'aquest tipus de rendes.

1) En primer lloc, hem de tenir en compte que s'hi aplica, igual que en el cas de les accions, el mètode FIFO, de manera que quan hi hagi valors homogenis, es considera que els transmesos o reemborsats pel contribuent són els que va adquirir en primer lloc.

2) D'altra banda, a l'efecte de determinació del guany o pèrdua patrimonial, hi ha una regla específica de valoració (art. 37.1.c LIRPF), d'acord amb la qual es computa per la diferència entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió, determinat pel valor liquidatiu aplicable en la data en què aquesta transmissió o reemborsament es produeixi o, si no, per l'últim valor liquidatiu publicat. En cas d'inexistència de valor liquidatiu s'atén el valor del patrimoni net corresponent a les accions o participacions transmeses que resulten del balanç de l'últim exercici tancat abans de la data de la meritació de l'impost.

El valor liquidatiu es pot definir com el resultat de dividir el valor total del patrimoni de la IIC (import de tots els actius menys els comptes creditors) entre el nombre total de participacions que la componen.

Harmonització

La regulació de l'harmonització de les IIC als efectes que aquí ens interessa (IIC de tipus obert) l'ha afrontat la Directiva 2009/65/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de juliol de 2009, per la qual es coordinen les disposicions legals, reglamentàries i administratives sobre determinats organismes d'inversió col·lectiva en valors mobiliaris.

Excepte en el reemborsament de participacions, el valor de transmissió no pot ser inferior al més alt entre dos:

- El preu efectivament pactat en la transmissió.
- El valor de cotització en mercats secundaris oficials de valors i, en particular, en sistemes multilaterals de negociació de valors establerts en la LMV.

No obstant això, aquesta regla específica cedeix en els casos de transmissions de participacions en els fons d'inversió cotitzats o d'accions de SICAV índex cotitzades efectuades en borsa de valors, cas en què s'aplica la regla de valoració específica prevista per a la transmissió d'accions que hem vist en la primera part d'aquest mòdul.

Observació

Sobre els fons cotitzats i les SICAV índex cotitzades, es pot veure l'art. 79 del Reglament de la LICC, aprovat pel Reial decret 1082/2012, de 13 de juliol.

3) En tercer lloc, per a aquest tipus de guanys es preveu un règim de diferiment de la tributació, de manera que quan l'import obtingut com a conseqüència del reemborsament o transmissió de participacions o accions en institucions d'inversió col·lectiva es destini a l'adquisició o subscripció d'altres accions o participacions en IIC, no és procedent computar el guany o pèrdua patrimonial, i les noves accions o participacions subscrietes conserven el valor i la data d'adquisició de les accions o participacions transmeses o reemborsades.

Exemple

L'Antonio va adquirir participacions en un fons d'inversió l'any 2010 per un valor de 100.000 euros. Al novembre de 2013 trasllada la seva participació a un altre fons, i les participacions adquirides tenen un valor de 130.000 euros. A l'abril de 2016 ven les seves participacions en el nou fons per 110.000 euros.

En aquest cas, la transmissió intermèdia no genera guany o pèrdua patrimonial, però les participacions adquirides conserven el valor de les substituïdes. En aquesta mesura, en el moment de la transmissió (2016) el guany patrimonial es calcula per la diferència entre el valor de transmissió (110.000 euros) i el valor d'adquisició (100.000 euros), per la qual cosa ha d'incloure en el seu IRPF un guany patrimonial per un import de 10.000 euros.

No obstant això, tal diferiment està limitat, ja que tot i que és aplicable en tots els casos als reemborsaments de participacions en FI, perquè sigui aplicable en l'àmbit de les IIC de forma societària s'han de complir uns requisits específics. En concret, que el nombre de socis de la IIC les accions de la qual es transmetin sigui superior a 500 i que el contribuent no hagi participat (en algun moment durant els 12 mesos anteriors a la data de la transmissió) en més del 5% del capital de la IIC.

El diferiment no és aplicable quan es posi a disposició del contribuent l'import derivat del reemborsament o transmissió de les accions o participacions.

Tampoc no s'aplica si el que s'ha transmès o reemborsat són participacions o accions en IIC cotitzades (FI cotitzats o SICAV índex cotitzades).

4) Com passa amb els guanys patrimonials derivats de les transmissions d'accions o participacions en entitats, els que es deriven d'IIC i es van adquirir abans del 31 de desembre de 1994 poden ser objecte de reducció (DT 9a.1.2a. LIRPF).

Hem de recordar que quan es tracta d'accions o participacions en IIC es calcula per a cada acció o participació el guany patrimonial d'acord amb el que estableix la normativa general. Si, com a conseqüència d'això, s'obté com a resultat un guany patrimonial, s'ha d'efectuar la reducció que sigui procedent segons les normes següents:

- Si el valor de transmissió és igual o superior al que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005, la part del guany patrimonial que s'hagi generat abans del 20 de gener de 2006 es redueix, si escau, d'acord amb el previst en la regla general que hem vist en la primera part d'aquest mòdul. A aquests efectes, es considera que el guany patrimonial generat abans del 20 de gener de 2006 és la part del guany patrimonial resultant de prendre com a valor de transmissió el que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005.
- Si el valor de transmissió és inferior al que correspongui als valors, accions o participacions a l'efecte de l'IP de l'any 2005, s'entén que tot el guany patrimonial s'ha generat abans del 20 de gener de 2006 i es redueix també d'acord amb la mateixa regla general.

5) En relació amb les IIC harmonitzades, per a aplicar la possibilitat de diferiment s'exigeix que l'adquisició, subscripció, transmissió i reemborsament d'accions i participacions d'institucions d'inversió col·lectiva es faci a través d'entitats comercialitzadores inscrites en la CNMV i que, en cas que la IIC s'estructuri en compartiments o subfons, el nombre de socis i el percentatge màxim de participació es compleixi per cada compartiment o subfons comercialitzat.

En relació amb els resultats distribuïts per la IIC, com a segona font de renda que cal considerar, som davant un rendiment obtingut per la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitat, dels tipificats amb caràcter general entre els rendiments del capital mobiliari i la quantificació i tractament dels quals són exactament els mateixos que ja hem analitzat en la primera part del mòdul i que, per tant, no reproduïm de nou. Les úniques dues «especialitats» estan constituïdes per les altres dues modalitats de renda imputables.

El tercer tipus de renda prevista és la percebuda pels socis en els casos de reducció de capital de SICAV que tinguin com a finalitat la devolució d'aportacions.

En aquest cas, com acabem d'assenyalar, som davant un rendiment del capital mobiliari que es computa per l'import de la devolució d'aportacions o el valor normal de mercat dels béns o drets percebuts, i que té com a límit el més alt entre els dos valors següents:

- L'augment del valor liquidatiu de les accions des de la seva adquisició o subscripció fins al moment de la reducció de capital social.
- Quan la reducció de capital procedeixi de beneficis no distribuïts, l'import d'aquests beneficis. Es considera que amb caràcter general les reduccions de capital, independentment de la seva finalitat, afecten en primer lloc la part del capital social que provingui de beneficis no distribuïts, fins a la seva anul·lació.

L'excés sobre el límit procedent minora el valor d'adquisició de les accions afectades, d'acord amb les regles generals de la llei, fins a la seva anul·lació. Si encara així continua havent-hi excés, escau la seva integració com a rendiment del capital mobiliari procedent de la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitat.

L'últim supòsit de renda la integració de la qual és procedent és la derivada de la distribució de la prima d'emissió d'accions de SICAV.

En aquest cas, l'especialitat prevista per a aquestes entitats rau a considerar imputable la totalitat de l'import obtingut, sense que hi sigui aplicable la minoració del valor d'adquisició previst amb caràcter general per a les accions.

Tot el règim analitzat no és aplicable als partícips d'IIC que estiguin situades en territoris qualificats com a paradisos fiscals, ja que per a aquests supòsits hi ha una regulació específica (art. 95 LIRPF).

De conformitat amb aquest règim, els contribuents que participin en IIC constituïdes en països o territoris considerats com a paradisos fiscals han d'imputar en **la seva base imposable general** la diferència positiva entre el valor liquidatiu de la participació el dia de tancament del període impositiu i el seu valor d'adquisició (excepte prova en contra, es presumeix que la diferència és el 15% del valor d'adquisició de l'acció o participació). Per contra, no han d'imputar els beneficis efectivament distribuïts per la IIC.

Com a conseqüència d'aquest joc d'imputació presumpta i no-imputació dels beneficis distribuïts, es difereix la tributació real al moment de la transmissió de la participació. Per a això es traslladen al valor d'adquisició aquestes circumstàncies, de manera que aquest valor:

- S'incrementa en l'import de la renda imputada.
- Es minora en l'import dels beneficis distribuïts per la IIC.

En el moment de la transmissió de la participació, el guany o pèrdua patrimonial es determina d'acord amb la regla general aplicable a les IIC, i lògicament pren com a valor d'adquisició el variat d'acord amb el que acabem d'exposar.

Règim transitori per a participacions adquirides abans de l'1 de gener de 1999 (DT 8a. LIRPF)

Per a les participacions adquirides abans de l'1 de gener de 1999, es pren com a valor d'adquisició el valor liquidatiu en aquesta data. La diferència entre aquest valor i el valor efectiu d'adquisició no es pren com a valor d'adquisició a l'efecte de determinar les rendes derivades de la transmissió o reemborsament de les accions o participacions.

En conseqüència, els dividendes i participacions en beneficis distribuïts per les IIC, que procedixin de beneficis obtinguts abans de la mateixa data, s'integren en la base imposable dels socis o partícips d'aquests. A aquest efecte, s'entén que les primeres reserves distribuïdes han estat dotades amb els primers beneficis guanyats.

Una vegada qualificades les rendes, cal integrar-les en la base imposable d'acord amb les normes generals que hem vist en la primera part del mòdul. En tot cas, tant si es tracta de rendiments del capital mobiliari com si són guanys i pèrdues patrimonials, la seva qualificació és la de renda de l'estalvi, per la qual cosa només s'integren en la base imposable general les imputacions corresponents a la participació en IIC domiciliades en paradisos fiscals.

Per tant, aquestes últimes s'integren i es compensen lliurement amb la resta de rendiments i imputacions en la base imposable general (art. 45 LIRPF). Sobre aquesta es poden aplicar les reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social, per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat, per aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat i per pensions compensatòries i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades en favor dels fills del contribuent, satisfetes totes dues per decisió judicial, fins al límit de l'import de la base imposable general. Si no es poden practicar totes les reduccions, la derivada de pensions compensatòries i les anualitats per aliments es podria aplicar sobre la base imposable de l'estalvi. La resta de l'import negatiu de la base imposable general es pot compensar en els quatre anys posteriors amb bases liquidables generals positives en la quantia màxima que permeti cadascun dels exercicis següents i sense que es pugui practicar fora d'aquest termini (art. 50 LIRPF).

La resta de rendes qualificades com a rendiments del capital mobiliari i com a guanys i pèrdues patrimonials s'integren en la base imposable de l'estalvi. En aquest sentit, els rendiments del capital mobiliari es compensen i s'integren amb els de la mateixa naturalesa, mentre que els guanys i pèrdues patrimonials també s'integren i es compensen entre si. En cas que algun dels dos grups presenti un saldo negatiu, es pot compensar amb el positiu de l'altre grup fins al límit del 25% d'aquest saldo positiu, i l'excés queda per compensar i integrar en el mateix ordre i amb els mateixos requisits durant els quatre exercicis següents (art. 49 LIRPF). Sobre aquesta base liquidable de l'estalvi només es pot reduir, com hem dit, l'excés no aplicat de la reducció per pensions com-

pensatòries i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades en favor dels fills del contribuent, satisfetes totes dues per decisió judicial, sense que la base pugui resultar negativa en virtut d'aquesta reducció.

Obtingudes així les dues bases liquidables, se sotmeten a l'aplicació dels tipus de gravamen. La base liquidable general a la tarifa progressiva estatal i autonòmica, prenent en tots dos casos en consideració el mínim personal i familiar. En principi l'aplicació del mínim personal i familiar actua en relació amb la base liquidable general, per la qual cosa només es pot considerar el mínim personal i familiar com a part de la base liquidable de l'estalvi en el cas d'insuficiència o inexistència de base liquidable general (art. 56 LIRPF).

La renda de l'estalvi és sotmesa a tributació a tipus proporcionals d'acord amb la tarifa establerta per al gravamen estatal i per al gravamen autonòmic (art. 66 i 76 LIRPF). Els tipus són per als primers 6.000 euros, el 9,5% en cada tarifa; dels 6.000,01 als 50.000 euros, al 10,5%, i a partir d'aquest import, a l'11,5%. Això implica, doncs, una tributació d'entre el 19 i el 23% sobre les rendes de l'estalvi.

A partir d'aquest punt ja pràcticament no hi ha especialitats en la liquidació del tribut que es puguin referir als rendiments que ens ocupen. En efecte, una vegada aplicades les tarifes i obtingudes les quotes íntegres estatal i autonòmica només escau l'aplicació de les deduccions en els percentatges corresponents en cadascuna d'elles per a obtenir les quotes líquides corresponents, que una vegada sumades, permetran l'aplicació de les deduccions per doble imposició internacional, per transparència fiscal internacional i imputació de drets d'imatge i les retencions i ingressos a compte. Posteriorment, si són procedents, s'apliquen les deduccions per maternitat i per família nombrosa o per persones amb discapacitat a càrrec i es posa fi a la liquidació de l'impost.

En aquest punt només podria tenir incidència, una vegada més, la deducció per a evitar la **doble imposició internacional** si som davant participacions en IIC situades a l'estranger, la qual cosa és relativament freqüent atès el grau d'harmonització i de llibertat d'inversió transfronterera que s'ha promogut des de la Unió Europea.

Sobre aquest tema, cal recordar que quan entre les rendes del contribuent constin rendiments o guanys patrimonials obtinguts i gravats a l'estranger, es dedueix en la quota líquida la menor de dues quantitats (art. 80 LIRPF):

- L'import efectiu del que s'hagi satisfet a l'estranger per raó d'un impost de naturalesa idèntica o anàloga a l'IRPF o a l'IRNR sobre aquests rendiments o guanys patrimonials.
- El resultat d'aplicar el tipus mitjà efectiu de gravamen a la part de base liquidable gravada a l'estranger, entenent per tipus mitjà efectiu de gravamen el resultat (expressat amb dos decimals) de multiplicar per 100 el quocient obtingut de dividir la quota

líquida total per la base liquidable; per tant, caldrà diferenciar el tipus de gravamen que correspongui a les rendes generals i de l'estalvi, segons escaigui.

Finalment, per acabar el règim aplicable en l'IRPF, hem de fer referència a l'obligació de practicar retenció sobre les rendes procedents d'IIC. A diferència del que passa amb les rendes procedents d'un altre tipus de participacions en entitats, en aquest àmbit donen lloc a retenció tant les qualificades com a rendiments del capital mobiliari com les configurades com a guanys patrimonials.

En relació amb les retencions, s'ha de tenir en compte que en les transmissions o reemborsaments d'accions o participacions representatives del capital o patrimoni de les IIC, les entitats encarregades de les operacions estan obligades a practicar retenció o ingrés a compte de l'IRPF.

La configuració de les rendes sotmeses a retenció, com hem indicat, és doble, ja que a més de la submissió genèrica a retenció dels rendiments del capital mobiliari, hi ha l'obligació de retenir en les operacions de transmissió o reemborsament d'accions o participacions d'IIC, ja que estan sotmesos a retenció els guanys patrimonials obtinguts com a conseqüència d'aquestes operacions (art. 74 i 75 RIRPF).

A més, encara que amb caràcter general no hi ha l'obligació de retenir sobre els rendiments procedents de la devolució de la prima d'emissió d'accions o participacions i de la reducció de capital amb devolució d'aportacions, sí que existeix aquesta obligació sobre els rendiments del capital mobiliari procedents de la reducció de capital i sobre l'import de la prima d'emissió de les SICAV.

Només estan exonerats de retenció els guanys patrimonials derivats del reemborsament o transmissió de participacions o accions en IIC quan escaigui la seva no-imputació per acollir-se al diferiment de la tributació.

L'import de la retenció, tant per als rendiments del capital mobiliari com per als guanys patrimonials, és del 19% sobre la quantia que s'ha d'integrar en la base imposable (art. 101.6 LIRPF, 90 i 96 a 99 RIRPF), excepte el règim especial aplicable en els casos en què es tracti de guanys patrimonials derivats de transmissions o reemborsaments d'accions o participacions adquirides abans del 31 de desembre de 1994 (en què, per aplicació del règim transitori que hem vist, es pren en consideració aquest aspecte per a reduir la base de la retenció).

Observació

La prolixa enumeració de les entitats obligades a practicar retenció segons els diversos supòsits de subjecció possibles es pot confrontar en l'art. 76 RIRPF.

2.2.2. En altres impostos

Entrant en els altres tributs que incideixen en les rendes procedents d'IIC, començarem per l'IS, que exigeix atenció des de la doble perspectiva de subjecció a aquest de les mateixes IIC i de l'obtenció de rendiments derivats d'aquestes per part de persones jurídiques o entitats subjectes del tribut.

En efecte, entre la configuració dels contribuents per l'IS es preveuen, juntament amb les persones jurídiques (cosa que inclou evidentment les SICAV) també determinats ens que, sense estar dotats de personalitat jurídica, s'estableixen com a patrimonis susceptibles d'imposició gravats per aquest impost. Entre aquests, de manera expressa lògicament, s'esmenten els FI (art. 7.1.a i c LIS).

L'especialitat bàsica d'aquest tipus d'entitats com a subjectes passius de l'IS està en els tipus de gravamen als quals se sotmeten, ja que estan gravades al tipus de l'1%, aplicable a les SICAV, als FI, a les SII i als FII (art. 29.4 LIS), sempre que arribin al mínim de partícips exigít per la seva normativa reguladora (fixat en 100 partícips o accionistes).

Base imposable

En tant que subjectes passius de l'IS han de determinar la seva base imposable partint del resultat comptable, sobre el qual es fan els ajustos pertinents. No obstant això, les mateixes especialitats de les IIC han implicat la necessitat d'una certa excepcionalitat en la seva normativa comptable, que ha de tenir en compte bàsicament que la seva essència consisteix en la inversió en entitats i valors i la necessitat de comptabilitzar adequadament aquestes inversions, i també el seu patrimoni i la determinació del seu valor liquidatiu.

Tot això s'ha plasmat a través de la Circular 3/2008, d'11 de setembre, de la CNMV, sobre normes comptables, comptes anuals i estats d'informació reservada de les institucions d'inversió col·lectiva. Aquesta s'erigeix en instrument essencial a l'hora de determinar el resultat comptable d'aquestes entitats.

Així mateix, i com a conseqüència d'això, en el règim especial previst (art. 52 LIS) per a aquestes es preveu (excepte per a les que tributin al tipus general de l'IS) la impossibilitat d'aplicar l'exempció de dividendes per a corregir la doble imposició i les deduccions per a evitar la doble imposició internacional, en els termes que hem vist en la primera part d'aquest mòdul.

També són objecte de devolució d'ofici els excessos de pagaments fraccionats, retencions i ingressos a compte.

En relació amb les **entitats subjectes passius de l'IS que siguin partícips en IIC**, aquests han d'integrar en la base imposable els dividendes o participacions en beneficis distribuïts per aquestes Institucions, i també les rendes derivades

de la transmissió d'accions o participacions o del reemborsament d'aquestes, sense que els sigui possible aplicar l'exempció ni les deduccions per a evitar la doble imposició (art. 53 LIS).

En relació amb la integració d'aquestes rendes, s'ha de tenir en compte que en el règim general de l'IS, en els casos de reducció del capital amb devolució d'aportacions i en els casos de distribució de prima d'emissió, quan el partícip sigui subjecte passiu de l'IS, es preveu la inclusió en la base imposable d'aquest de l'excés del valor de mercat dels elements rebuts sobre el valor fiscal de la participació. No obstant això, si la participació és en una SICAV, s'ha d'integrar en la base imposable del soci, sense dret a cap deducció, tant l'import total percebut en la reducció de capital (amb el límit de l'augment del valor liquidatiu de les accions des de la seva adquisició o subscripció fins al moment de la reducció de capital social), com la quantia que es percebi en concepte de distribució de la prima d'emissió efectuada (art. 17.6 LIS).

Quan la IIC estigui domiciliada en un territori qualificat com a paradís fiscal, igual que passava en l'IRPF, el partícip que sigui subjecte passiu de l'IS ha de procedir a imputar a la seva base imposable (corregint per a això el seu resultat comptable) la diferència positiva entre el valor liquidatiu de la participació el dia del tancament del període impositiu i el seu valor d'adquisició, l'import de la qual es presumeix també en el 15% del valor d'adquisició de la participació, excepte prova en contra, i no hi ha d'integrar els beneficis distribuïts per la IIC. De la mateixa manera, la quantitat integrada en la base imposable es considera el major valor d'adquisició de la participació i els beneficis distribuïts el minoren (art. 54 LIS).

Finalment, ens queda referir-nos a les **retencions** en l'IS. En aquest cas, estan sotmeses a retenció tant les rendes procedents de la participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat com les derivades de la transmissió de la participació en IIC i les obtingudes com a conseqüència de la reducció de capital amb devolució d'aportacions i de la distribució de la prima d'emissió efectuades per SICAV (art. 60.1 a, f i g, 61.t i 66 RIS). D'aquesta obligació general de retenció s'exclouen les rendes derivades de la transmissió o reemborsament d'accions o participacions representatives del capital o patrimoni d'institucions d'inversió col·lectiva obtingudes per FI de caràcter financer o per SICAV. El tipus de retenció aplicable és el 19%.

Si la participació en una IIC és de titularitat d'una persona física o jurídica no resident en territori espanyol i obté rendes que es considerin produïdes a Espanya, ha de tributar d'acord amb les normes de l'IRNR.

En primer lloc, des del punt de vista de la territorialització dels rendiments, hem de tenir en compte que s'entenen obtinguts en territori espanyol els rendiments derivats de la participació en els fons propis d'entitats residents a Es-

Règim transitori

La DT 7a. LIS contempla un règim transitori, similar al vist en l'IRPF, per a les participacions adquirides abans del primer període en què va ser aplicable la Llei 43/1995 (antiga LIS).

panya i, des del punt de vista dels guanys patrimonials, s'entenen obtinguts a Espanya quan derivin de valors emesos per persones o entitats residents en territori espanyol (art. 13 LIRNR).

Amb caràcter general, quan el subjecte no resident que obtingui les rendes actui en territori espanyol a través d'un establiment permanent hi són aplicables les normes que hem estudiat en l'àmbit de l'IS, per remissió directa d'aquella normativa (art. 53 i 54 LIS).

D'altra banda, la LIRNR declara **exemptes** dues classes de rendes:

- En primer lloc, les rendes derivades de les transmissions de valors o el reemborsament de participacions en FI efectuats en algun dels mercats secundaris oficials de valors espanyols, obtingudes per persones físiques o entitats no residents sense la mediació d'un establiment permanent en territori espanyol, que siguin residents en un estat que tingui subscrit amb Espanya un conveni per a evitar la doble imposició amb clàusula d'intercanvi d'informació (art. 14.1.i LIRNR).
- D'altra banda, els dividendes i participacions en beneficis obtinguts sense la mediació d'un establiment permanent per les institucions d'inversió col·lectiva que regula la Directiva 2009/65/CE. No obstant això, com a cautela, s'estableix que en cap cas l'aplicació d'aquesta exempció no pot donar lloc a una tributació inferior a la que hauria resultat si s'hagués aplicat a aquestes rendes el mateix tipus de gravamen pel qual tributen en l'IS les IIC residents en territori espanyol (art. 14.1.l LIRNR).

La mateixa regla s'aplica a les IIC residents en els estats integrants de l'Espai Econòmic Europeu, sempre que aquests hagin subscrit un conveni amb Espanya per a evitar la doble imposició internacional amb una clàusula d'intercanvi d'informació o un acord d'intercanvi d'informació en matèria tributària.

Així mateix, cal destacar l'existència d'una excepció en l'àmbit de l'obligació de presentar declaració per aquest impost, ja que davant la regla general que estableix els contribuents per aquest impost no estan obligats a la presentació de la declaració corresponent a les rendes respecte de les quals s'hagi practicat la retenció o efectuat l'ingrés a compte, s'exceptua el cas dels guanys patrimonials derivats del reemborsament de participacions en FI, quan la retenció practicada hagi resultat inferior a la quota tributària calculada d'acord amb la normativa de la llei (art. 28 LIRNR i 7.3 RIRNR).

En relació amb la pràctica de retencions (art. 10.2.bis i 10.3.a.3r. RIRNR), amb caràcter general no s'ha de practicar sobre els guanys patrimonials. No obstant això, de manera excepcional, sí que estan subjectes a retenció aquests guanys quan derivin de transmissions o reemborsaments d'accions o participacions representatives del capital o patrimoni d'IIC.

Igualment hi ha l'obligació de practicar retenció en els supòsits de reducció de capital social amb devolució d'aportacions i distribució de la prima d'emissió d'accions, coordinant d'aquesta manera la regulació amb la de l'IRPF.

En el cas de transmissions o reemborsaments d'accions o participacions representatives del capital o patrimoni d'IIC, la base de retenció és la diferència entre el valor de transmissió o reemborsament i el valor d'adquisició de les accions o participacions. A aquests efectes, es considera que els valors transmesos o reemborsats pel contribuïent són els que va adquirir en primer lloc.

Sigui per a aquests guanys patrimonials, sigui en general per als rendiments derivats de la participació, la quantia de la retenció ha de ser la quantitat equivalent a la que resulti d'aplicar les disposicions previstes en la LIRNR per a determinar el deute tributari corresponent als contribuïents per aquest impost sense un establiment permanent o les establertes en un conveni per a evitar la doble imposició que hi sigui aplicable (art. 31.2 LIRNR).

Entrant en l'àmbit de la **tributació patrimonial**, l'IP mana valorar les participacions en IIC, independentment de la seva cotització o no, pel valor liquidatiu en la data de la meritació de l'impost, valorant els actius inclosos en el balanç d'acord amb les normes que es recullen en la seva legislació específica, i són deduïbles les obligacions amb tercers (art. 15 i 16 LIP).

En l'**ISD** no cal ressaltar cap especialitat de les participacions en IIC, més enllà de la seva evident subjecció al tribut en el moment de la transmissió i, atesa la configuració dels valors a l'efecte d'incloure els béns del cabal hereditari en la base imposable, entenem que cal atènyer-se al valor liquidatiu de la IIC en el moment de la meritació de l'impost (defunció o transmissió *inter vivos*).

Ens queda referir-nos a la **tributació indirecta** i, una vegada més, ens trobarem amb l'habitual exempció aplicable a les operacions financeres.

Així, en l'**ITPAJD**, entre les exempcions objectives que preveu, inclou l'exempció en la modalitat operacions societàries de les operacions de constitució i augment de capital de les SICAV, i les aportacions no dineràries a aquestes entitats, dels FI de caràcter financer amb el mateix abast i de les IIC immobiliàries que tinguin per objecte social exclusiu l'adquisició i la promoció, incloent-hi la compra de terrenys, de qualsevol tipus d'immoble de naturalesa urbana per al seu arrendament (art. 45.I.B.20 TRLITPAJD).

Tingueu-ho en compte

Igual que en els altres impostos sobre la renda, es preveu l'aplicació d'un règim especial per a les accions o participacions adquirides abans del 31 de desembre de 1994. A aquest efecte, s'estableix una remissió a la normativa de l'IRPF que regula la retenció en aquests supòsits (art. 97 RIRPF, per remissió de l'art. 13.3 RIRNR).

De totes maneres, en relació amb les SICAV, s'ha de tenir present l'exempció general de les operacions societàries, que inclou tant la constitució de societats com l'augment de capital i les aportacions que efectuïn els socis que no impliquin un augment de capital, a més del trasllat a Espanya de la seu de direcció efectiva o del domicili social quan ni l'una ni l'altre estiguin prèviament situats en un estat membre de la Unió Europea. Cal entendre que, atesa la major amplitud d'aquesta exempció, les SICAV s'hi han de considerar incloses i, per tant, l'exempció inclou tots els actes indicats (art. 45.I.B.11 TRLITPAJD).

Finalment, en l'IVA es preveu de manera específica l'exempció de les operacions financeres. En aquest àmbit, al costat de la general exempció dels serveis i operacions, exceptuant-ne el dipòsit i la gestió, relatius a accions, participacions en societats, obligacions i altres valors a què hem fet referència en la primera part d'aquest mòdul, s'hi ha d'afegir la inclusió expressa de les operacions de gestió i dipòsit de les IIC (art. 20.u.18è.n LIVA).

Resum

Una vegada analitzades les implicacions tributàries dels títols de renda variable i de les participacions en IIC, cal destacar bàsicament la subjecció a tributs de la renda que generen tots dos tipus d'operacions, de la titularitat patrimonial i de la seva transmissió successòria, mentre que s'aconsegueix un ampli grau d'exempció en les transmissions i operacions sotmeses a imposició indirecta, ja sigui en l'ITPAJD o en l'IVA.

En relació amb els títols de renda variable, interessa destacar la seva important diferència respecte dels de renda fixa quant a la qualificació de les rendes obtingudes amb la seva transmissió o amortització, ja que, si bé en la renda fixa es qualificava com a rendiment del capital mobiliari, en l'àmbit de la renda variable som davant un guany o pèrdua patrimonial.

També s'ha de destacar l'absència de mecanismes correctors de la doble imposició en els dividendes percebuts per persones físiques i en les participacions de menor quantia de persones jurídiques o entitats. En realitat, només els subjectes passius de l'IS amb percentatges significatius de participació tenen dret a la correcció de la doble imposició, que es realitza fonamentalment per la via de l'exempció dels dividendes.

Pel que fa a les IIC, en realitat es podrien predicar les mateixes conclusions que en la resta dels títols de renda variable, excepte pel major control que implica l'existència de retencions en els guanys patrimonials obtinguts en aquestes IIC i que no s'apliquen en les derivades de les transmissions d'accions i participacions en un altre tipus d'entitats.

Finalment, convé recordar l'existència en aquests àmbits de múltiples normes antielusives i antiparadís, que s'han de tenir en compte a l'hora de concretar la subjecció als diversos tributs i la quantia que cal satisfer per aquests.

Activitats

Activitats recomanades per a reforçar l'aprenentatge:

1. Feu un mapa conceptual en què es distingeixin els instruments de renda variable i les IIC i que us permeti apreciar les diferències i similituds entre tots dos.
2. Elaboreu un quadre sinòptic del tractament tributari de cadascun dels principals instruments estudiats en aquest mòdul.
3. Com a complement de l'anterior, construïu un quadre comparatiu dels beneficis fiscals (exempcions, deduccions, etc.) que presenten els instruments de renda variable i les IIC en els tributs estatals principals.

Supòsits pràctics

1. El senyor Gervasio va adquirir el març de 2013 un paquet format per 250 accions de Telefónica (valor unitari 50 euros), 100 accions de Repsol (valor unitari 35 euros) i 1.000 participacions en una SL no cotitzada (valor unitari 10 euros). Durant l'any 2016, s'han produït els següents esdeveniments relacionats amb aquests títols:

- Telefónica ha distribuït un dividend d'1,5 euros per acció i ha lliurat una prima per assistència a junta de 2 cèntims per acció. Gervasio, una vegada cobrats els dividends, ven 50 accions a un valor unitari de 48 euros.
- Repsol ha distribuït dividends per 2 euros per cada acció. A més, distribueix durant el mes de març una prima d'emissió d'accions de 30 euros per acció. Gervasio ven aquestes accions el mes d'abril per un preu unitari de 35,50 euros.
- La SL no cotitzada reparteix beneficis de 0,5 euros per participació i una prima per assistència a junta d'1 cèntim per participació.

Determineu quins tipus de renda s'han generat en les operacions descrites el 2016 i indiqueu com s'integraran en la base imposable de l'IRPF del contribuent.

2. En Rafael és partícip en tres fons d'inversió no cotitzats:

- Participa en un fons resident a Espanya, en el qual posseeix 300 participacions de les 10.000 del fons, adquirides per 100.000 euros i que enguany li han retribuir amb 2.500 euros. L'últim valor liquidatiu publicat és de 500 euros per participació.
- També participa en un altre fons residenciat a França, en el qual és propietari de 7.000 participacions de les 100.000 que té el fons, adquirides per 140.000 euros i que li han retribuir amb 7.500 euros. L'últim valor liquidatiu publicat és de 60 euros per participació. No obstant això, al final d'any decideix vendre la seva participació per 450.000 euros.
- Finalment, és partícip d'un fons situat a l'illa de Jersey, amb 1.000 participacions de les 10.000 que té el fons i que van ser adquirides per 75 euros cada participació. Aquest fons li ha retribuir enguany amb 2.400 euros la seva participació. L'últim valor liquidatiu publicat és de 1.000 euros per participació.

Determineu les conseqüències d'aquestes participacions en el seu IRPF.

Exercicis d'autoavaluació

1. La distribució de la prima d'emissió d'accions en entitats cotitzades en mercats oficials...

- a) genera un rendiment del capital mobiliari pel seu import.
- b) genera un guany patrimonial pel seu import.
- c) L'import obtingut minora –fins a la seva anul·lació– el valor d'adquisició de les accions o participacions afectades i l'excés tributa com a rendiment del capital mobiliari.

2. En els supòsits de reducció de capital, sigui quina sigui la seva finalitat, que comportin l'amortització de valors o participacions...

- a) es consideren amortitzades les adquirides en primer lloc, i el seu valor d'adquisició es distribueix proporcionalment entre la resta de valors homogenis que romanguin en el patrimoni del contribuent.
- b) es consideren amortitzades les adquirides en últim lloc, i el seu valor d'adquisició es distribueix proporcionalment entre la resta de valors homogenis que romanguin en el patrimoni del contribuent.
- c) es produeix un guany o pèrdua patrimonial pel valor dels títols amortitzats i no afecta el valor de la resta de valors homogenis que romanguin en el patrimoni del contribuent.

3. Perquè un subjecte passiu de l'IS pugui aplicar l'exempció per a evitar la doble imposició de dividendes...

- a) ha de tenir una participació que impliqui almenys un 5%, de manera directa o indirecta, en el capital o en els fons propis de l'entitat i amb un valor d'adquisició que sigui superior a 20 milions d'euros
- b) ha de tenir una participació que impliqui almenys un 5%, de manera directa o indirecta, en el capital o en els fons propis de l'entitat o amb un valor d'adquisició que sigui superior a 20 milions d'euros.
- c) ha de tenir una participació que impliqui almenys un 5%, de manera directa o indirecta, en el capital o en els fons propis de l'entitat o amb un valor d'adquisició que sigui superior a 15 milions d'euros.

4. Quan una persona obté una pèrdua patrimonial derivada de la transmissió de valors no cotitzats en mercats oficials, aquesta pèrdua no es computa si adquireix valors homogenis...

- a) exclusivament en el termini de 2 mesos.
- b) en el termini màxim de 2 anys.
- c) en el termini màxim d'1 any.

5. En el lliurament d'accions totalment alliberades...

- a) hi ha un guany patrimonial que tributa de manera immediata per l'import del valor de les accions noves.
- b) hi ha un rendiment del capital mobiliari que tributa de manera immediata per l'import del valor de les accions noves.
- c) hi ha un guany patrimonial que tributa de manera diferida: es reparteix el valor d'adquisició dels títols nous i dels antics entre el nombre total de títols de què disposi el contribuïent, i es pren també en consideració com a moment d'adquisició de tots els títols el de l'adquisició dels títols originaris.

6. Un subjecte passiu de l'IS que tingui en el seu actiu valors susceptibles de deterioració i que doti una provisió per a cobrir les possibles pèrdues per aquesta deterioració...

- a) la pot deduir en l'IS.
- b) no la pot deduir en l'IS.
- c) només la pot deduir en l'IS si es tracta de valors de renda fixa.

7. Perquè les accions atorguin al seu titular dret a l'exempció en l'IP, un dels requisits es refereix al percentatge de participació, que ha de ser...

- a) almenys del 5% computat de manera individual, o del 20% juntament amb el seu cònjuge, ascendents, descendents o col·laterals de primer grau, ja tingui el seu origen el parentiu en la consanguinitat, en l'afinitat o en l'adopció.
- b) almenys del 5% computat de manera individual, o del 20% juntament amb el seu cònjuge, ascendents, descendents o col·laterals fins al tercer grau, ja tingui el seu origen el parentiu en la consanguinitat, en l'afinitat o en l'adopció.
- c) almenys del 5% computat de manera individual, o del 20% juntament amb el seu cònjuge, ascendents, descendents o col·laterals fins al segon grau, ja tingui el seu origen el parentiu en la consanguinitat, en l'afinitat o en l'adopció.

8. Si la transmissió de valors ha pretès eludir el pagament dels tributs que haurien gravat la transmissió dels immobles propietat de les entitats a les quals representin aquests valors...

- a) la transmissió de valors tributa en l'ITPAJD o IVA, segons que hi estiguin subjectes com a transmissions oneroses de béns immobles, en tot cas.
- b) la transmissió de valors està subjecta a l'ITPAJD o l'IVA, però exempta, només si es tracta de valors no admesos a negociació en un mercat secundari oficial.
- c) la transmissió de valors tributa en l'ITPAJD o l'IVA, segons que hi estiguin subjectes com a transmissions oneroses de béns immobles, només si es tracta de valors no admesos a negociació en un mercat secundari oficial.

9. Quan l'import obtingut com a conseqüència del reemborsament o transmissió de participacions o accions en institucions d'inversió col·lectiva es destini a l'adquisició o subscripció d'altres accions o participacions en IIC...

- a) no és procedent computar el guany o pèrdua patrimonial, i les noves accions o participacions subscrites conserven el valor i la data d'adquisició de les accions o participacions transmeses o reemborsades.
- b) no és procedent computar el guany o pèrdua patrimonial, i les noves accions o participacions subscrites conserven el valor de les accions o participacions transmeses o reemborsades, però es considera com a data d'adquisició la del nou negoci.
- c) es computa el guany patrimonial en tot cas.

10. Els contribuents que participin en IIC constituïdes en països o territoris considerats com a paradisos fiscals han d'imputar en la seva base imposable general la diferència positiva entre el valor liquidatiu de la participació el dia de tancament del període impositiu i el seu valor d'adquisició. Es presumeix...

- a) que la diferència és el 15% del valor d'adquisició de l'acció o participació.
- b) que la diferència és el 25% del valor d'adquisició de l'acció o participació.
- c) que la diferència és el 20% del valor d'adquisició de l'acció o participació.

Solucionari

Supòsits pràctics

1. Vegem per a cadascuna de les empreses els rendiments obtinguts pel Gervasio:

Accions de Telefónica:

Es qualifiquen com a rendiment del capital mobiliari i s'integren en la base imposable de l'estalvi:

a) Dividend: 1,5 euros per acció (250 accions) = 375 euros.

b) Prima d'assistència: 0,02 euros per acció (250 accions) = 5 euros.

De la transmissió es deriva un guany o pèrdua patrimonial que s'ha d'integrar en la base imposable de l'estalvi:

c) Venda: 50 accions. Preu d'adquisició: $50 \times 50 = 2.500$ euros. Preu de venda: $50 \times 48 = 2.400$ euros. Pèrdua patrimonial: $2.400 - 2.500 = -100$ euros.

Accions de Repsol:

Es qualifiquen com a rendiment del capital mobiliari i s'integren en la base imposable de l'estalvi:

a) Dividend: 2 euros per acció (100 accions) = 200 euros.

b) Com que són títols cotitzats, la prima d'emissió redueix el preu d'adquisició i només tributa com a RCM per l'excés. Preu d'adquisició unitari 35 euros, prima per emissió 30 euros. No s'integra renda a la seva base imposable per aquest motiu, però el preu d'adquisició queda reduït a 5 euros.

De la transmissió es deriva un guany o pèrdua patrimonial que s'ha d'integrar en la base imposable de l'estalvi:

c) Venda: Preu de venda: 35,50 euros per acció (100 accions) = 3.550 euros. Preu d'adquisició: 5 euros per acció = 500 euros. Guany patrimonial: $3.550 - 500 = 3.050$ euros.

Participacions SL:

Es qualifiquen com a rendiment del capital mobiliari i s'integren en la base imposable de l'estalvi:

a) Dividend: 0,5 per participació (1.000 participacions) = 500 euros.

b) Prima d'assistència a junta 1 cèntim per participació (1.000 participacions) = 10 euros.

Per tant, el Gervasio obté uns rendiments del capital mobiliari de: $375 + 5 + 200 + 500 + 10 = 1.090$ euros.

Per la seva banda, obté un guany patrimonial de $3.050 - 100 = 2.950$ euros.

Com que totes dues sumes són positives, llançaran una base imposable de l'estalvi, si no hi ha altres rendiments o guanys, de 4.040 euros.

2. Començant pel **fons resident a Espanya**, s'ha produït una distribució de beneficis d'acord amb la qual en Rafael integrarà a la seva base imposable de l'estalvi, com a rendiment del capital mobiliari procedent de la participació en fons d'entitats, l'import percebut, és a dir, 2.500 euros.

En relació amb el fons **domiciliat a França**, li és aplicable en principi la mateixa normativa que si estigués domiciliat a Espanya. Per tant, els 7.500 euros de beneficis també tenen la consideració de rendiment del capital mobiliari que s'ha d'integrar en la base de l'estalvi.

Quant a la **transmissió** de la participació, l'art. 37.1.c) LIRPF disposa que l'import del guany o pèrdua patrimonial es determina per la diferència entre el seu valor d'adquisició i el valor de transmissió, determinat pel valor liquidatiu aplicable en la data en què es produeixi aquesta transmissió o reemborsament o, si no, per l'últim valor liquidatiu publicat.

El valor de transmissió seria el valor liquidatiu, és a dir, 60 euros per cadascuna de les 7.000 participacions, o el que és el mateix 420.000 euros.

Això implicaria un guany patrimonial de $420.000 - 140.000 = 280.000$ euros.

No obstant això, la llei disposa que el valor de transmissió calculat així no pot ser inferior al més alt de dos, entre els quals hi ha el preu efectivament pactat en la transmissió, per la qual cosa com a preu de transmissió hem de prendre l'efectivament pactat, és a dir, 450.000 euros. D'aquesta manera, el guany patrimonial és $450.000 - 140.000 = 310.000$ euros.

Finalment, en relació amb el fons situat a l'illa de Jersey, és aplicable l'art. 95 LIRPE, ja que és un territori qualificat com a paradís fiscal. En conseqüència, s'ha d'imputar en la base imposable general la diferència positiva entre el valor liquidatiu de la participació el dia de tancament del període impositiu i el seu valor d'adquisició, incrementant aquesta quantitat el valor d'adquisició a l'efecte de la seva futura transmissió. Per contra, no s'imputen els beneficis distribuïts i el seu import minora el valor d'adquisició de la participació.

En principi, es podria aplicar la presumpció que la renda que s'ha d'imputar correspon al 15% del valor d'adquisició de la participació, per la qual cosa seria el 15% de 75.000 euros, és a dir, 11.250 euros.

No obstant això, en el cas que ens ocupa, tenim dades per a calcular de manera directa la renda. Així, tenint en compte que va adquirir les participacions a 75 euros i que d'acord amb l'últim valor liquidatiu publicat el seu valor actual és de 100 euros, ha d'integrar en la base imposable general $1.000 \times (100 - 75) = 25.000$ euros.

Per contra, no ha d'imputar els 2.400 euros distribuïts.

Com a conseqüència d'això, el valor d'adquisició de la seva participació ha variat d'acord amb el que s'ha exposat i queda fixat de la manera següent: $75.000 + 25.000 - 2.400 = 97.600$ euros.

Exercicis d'autoavaluació

1. c
2. a
3. b
4. c
5. c
6. b
7. c
8. c
9. a
10. a

Abreviatures

Art. Article

CNMV Comissió Nacional del Mercat de Valors

DA Disposició addicional

DT Disposició transitòria

FI Fons d'inversió

FII Fons d'inversió immobiliària

IIC Institucions d'inversió col·lectiva

IP Impost sobre el patrimoni

IRNR Impost sobre la renda dels no residents

IRPF Impost sobre la renda de les persones físiques

IS Impost de societats

ISD Impost sobre successions i donacions

ITPAJD Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

IVA Impost sobre el valor afegit

LECRICT Llei per la qual es regulen les entitats de capital de risc, altres entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat i les societats gestores d'entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat

LIIC Llei d'institucions d'inversió col·lectiva

LIP Llei de l'impost sobre el patrimoni

LIRNR Llei de l'impost sobre la renda dels no residents

LIRPF Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques

LIS Llei de l'impost de societats

LISD Llei de l'impost sobre successions i donacions

LIVA Llei de l'impost sobre el valor afegit

RIRNR Reglament de l'impost sobre la renda dels no residents

RIRPF Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques

RIS Reglament de l'impost de societats

RISD Reglament de l'impost sobre successions i donacions

RITPAJD Reglament de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

RIVA Reglament de l'impost sobre el valor afegit

SICAV Societat d'inversió de capital variable

SII Societat d'inversió immobiliària

SGIIC Societats gestores d'institucions d'inversió col·lectiva

TRLITPAJD Text refós de la Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats

TRLMV Text refós de la Llei del mercat de valors

Bibliografia

Cal tenir en compte la bibliografia general que consta en la presentació de l'assignatura i, per a aspectes específics d'aquest mòdul, es pot consultar la següent:

Albi Ibáñez, E. (2007). «El gravamen múltiple de los beneficios societarios. Tributación de accionistas». *Documentos - Instituto de Estudios Fiscales* (núm. 1, pàg. 3-58).

Albi Ibáñez, E. (2007). «Sistema de tributación de accionistas». *Crónica Tributaria* (núm. 122, pàg. 11-30).

Anciros Pereira, J. (2015). «El tratamiento tributario de los gastos financieros en el Impuesto sobre Sociedades». *Crónica Tributaria* (núm. 157, pàg. 7-24).

Barciela Pérez, J. A. (2010). «La fiscalidad de los dividendos transfronterizos matriz-filial en la Unión Europea». *Quincena Fiscal* (núm. 15-16, pàg. 15-35).

Barciela Pérez, J. A. (2011). «La fiscalidad de los dividendos transfronterizos y la libre circulación de capitales». *Quincena Fiscal* (núm. 20 pàg. 15-35).

Barciela Pérez, J. A. (2013). «La exención en el IVA de la gestión de las instituciones de inversión colectiva: especial referencia a los asuntos «Wheels» y «GFBK»». *Quincena Fiscal* (núm. 14, pàg. 139-157).

Barciela Pérez, J. A. (2013). «Las operaciones relativas a acciones y participaciones en el IVA: especial referencia a los asuntos C-44/11, C-259/11 y C-496/11». *Quincena Fiscal* (núm. 3, pàg. 133-153).

Blázquez Lidoy, A. (2015). «El usufructo de las acciones y participaciones en el sistema tributario: problemas de valoración y calificación». *Crónica Tributaria* (núm. 154, pàg. 7-47).

Calderón Carrero, J. M. (2015). «Revisitando la Transparencia Fiscal Internacional al hilo de la sentencia del Tribunal de la Asociación Europea de Libre Comercio en el caso Olsen». *Quincena Fiscal* (núm. 1-2, pàg. 165-205).

Calvo Vérguez, J. (2008). «A vueltas con el control del cumplimiento de las condiciones necesarias para la aplicación del régimen fiscal especial a las Instituciones de Inversión Colectiva: ¿un conflicto de competencias entre la Comisión Nacional del Mercado de Valores y la Inspección?». *Impuestos* (núm. 18).

Calvo Vérguez, J. (2008). «En torno a la pretendida aplicación de la exención de las participaciones en entidades prevista en el impuesto sobre el patrimonio a las procedentes de instituciones de inversión colectiva». *Aranzadi Jurisprudencia Tributaria* (núm. 22, pàg. 23-54).

Caño Alonso, J. C. (2004). *Tributación de las instituciones de inversión colectiva y de sus accionistas o partícipes*. Pamplona: Aranzadi.

Cuesta Cabot, G. (2015). «El nuevo sistema de la corrección de la doble imposición en el impuesto sobre sociedades». *Quincena Fiscal* (núm. 13, pàg. 17-53).

De Diego Ruiz, R. (2000). «Las opciones sobre acciones». *Carta Tributaria* (núm. 339, pàg. 1-16).

De Pablo Varona, C. (2006). «El tratamiento en el IRPF de renta generada por la adquisición de acciones propias». *Aranzadi Jurisprudencia Tributaria* (núm. 13, pàg. 29-42).

Diversos autors (coord. Cubero Truyo, A.; Luque Cortella, A.) (2016). *Los regímenes especiales del impuesto sobre sociedades y del IVA*. Madrid: Tecnos.

Fernández Sánchez, J. L. (2014). «Fondos y sociedades de inversión mobiliaria». A: Diversos autors (coord. García Olalla, M.; Martínez García, F. J.; Fernández González, E.). *Manual del asesor financiero*. Madrid: Thomson-Paraninfo (pàg. 277-294).

García Berro, F. (2013). «La entrega de acciones a los empleados: Aspectos controvertidos de su tributación en el IRPF». *Quincena Fiscal* (núm. 18, pàg. 53-75).

Gómez de la Torre del Arco, M. (2016). «El nuevo tratamiento de la doble imposición en la Ley 27/2014 del Impuesto sobre Sociedades». *Anuario Jurídico y Económico Escurialense* (núm. 49, pàg. 403-424).

Granizo Labrandero, B. (2005). «Tratamiento en el IVA de los servicios y operaciones relativos a acciones, participaciones en sociedades, obligaciones y demás valores: alcance de la exención». *Tribuna Fiscal* (núm. 180, pàg. 8-11).

Lagos Rodríguez, M. G. (2015). «La fiscalidad de las operaciones vinculadas en el nuevo Impuesto de Sociedades». *Quincena Fiscal* (núm. 18, pàg. 19-32).

López Espadafor, C. M. (2005). «La tributación en el IRPF de las ganancias patrimoniales procedentes de la transmisión de acciones: la violación del derecho comunitario europeo». *Nueva Fiscalidad* (núm. 3, pàg. 9-22).

Lucas Durán, M. (2000). *La tributación de los dividendos internacionales*. Valladolid: Lex Nova.

Martínez-Carrasco Pignatelli, J. M. (2015). «Deducciones en la cuota tributaria del impuesto sobre sociedades de 2015». *Quincena Fiscal* (núm. 21, pàg. 115-134).

Mínguez Conde, J. L. (2015). «La reserva de capitalización en la Ley 27/2014, de 27 de Noviembre, del Impuesto sobre sociedades». *Quincena Fiscal* (núm. 13, pàg. 113-116).

Montesinos Oltra, S. (2014). «El gravamen por IVA de las transmisiones de acciones y participaciones societarias de acuerdo con el artículo 108 de la Ley del Mercado de Valores». *Tribuna Fiscal* (núm. 275, pàg. 8-23).

Pérez-Fadón Martínez, J. J. (2015). «Operaciones societarias. Alcance actual de este gravamen del ITP y AJD». *Carta Tributaria* (núm. 4, pàg. 38-40).

Puebla Agramunt, N. (2006). «La deducción por reinversión de beneficios extraordinarios en inmovilizado financiero». *Crónica Tributaria* (núm. 120, pàg. 137-156).

Rivas Nieto, E. (2015). «Un nuevo vehículo de optimización fiscal: las SOCIMIS». *Crónica tributaria*. (núm. 154, pàg. 139-161).

Villarraig Moya, R. (1997). «La wash sale rule como instrumento para evitar la generación de minusvalías ficticias mediante la aplicación de valores». *Impuestos* (núm. 2, 1997, pàg. 424-454).

Villarraig Moya, R. (2000). «Comentarios al nuevo régimen fiscal de las opciones sobre acciones». *Fiscal mes a mes* (núm. 54-55, pàg. 33-43).